

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E - 35

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie máj 2013

Plénum

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 115/2011
sudca spravodajca	Ivetta Macejková
druh konania	čl. 125 písm. a) ústavy konanie o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (konanie o súlade ustanovení zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	12. decembra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	Konanie o súlade <u>§ 26 a § 30d zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci</u> v znení neskorších predpisov, ako <u>aj § 30 ods. 3</u> v časti „to neplatí, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov“, <u>§ 41 ods. 4, § 44 ods. 2</u> v časti „ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava“, <u>§ 45 ods. 2 poslednej vety,</u> <u>§ 52 ods. 1 poslednej vety,</u> <u>§ 96 ods. 1 poslednej vety,</u> <u>§ 107 ods. 1 poslednej vety,</u> <u>§ 123 ods. 1 poslednej vety,</u> <u>§ 137 ods. 1 poslednej vety</u> a <u>§ 168 ods. 2 zákona</u> Národnej rady Slovenskej republiky <u>č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)</u> a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Návrh obsahuje rozsiahlu argumentáciu na podporu tvrdenia o nesúlade

napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku s ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu označenými v návrhu.

Navrhovateľ svoju argumentáciu rozdelil na všeobecnú časť týkajúcu sa všetkých napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku a osobitnú časť obsahujúcu špecifické odôvodnenie údajnej protiústavnosti jednotlivých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku.

V rámci všeobecnej časti odôvodnenia návrhu poukazuje navrhovateľ na skutočnosť, že problematiku štátnej pomoci upravuje právo Európskej únie aj Slovenskej republiky.

V konaní pred Európskou komisiou (ďalej len „Komisia“) má procesné postavenie účastníka konania iba členský štát, ktorému je adresované rozhodnutie Komisie, v ktorom mu môže byť uložená povinnosť vymôcť štátnu pomoc od príjemcu podľa postupov ustanovených vo vnútroštátnom práve.

Zákon o štátnej pomoci v znení účinnom do 31. mája 2011 ukladal Slovenskej republike v takýchto prípadoch povinnosť vymáhať prostredníctvom poskytovateľa štátnej pomoci neoprávnene poskytnutú štátnu pomoc v konaní pred všeobecnými súdmi, kde bol jej prijímateľ účastníkom konania so všetkými procesnými právami.

Podľa zákona č. 102/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 102/2011 Z. z.“), má byť rozhodnutie Komisie ukladajúce Slovenskej republike povinnosť vymáhať neoprávnenú štátnu pomoc exekučným titulom voči jej príjemcovi, ktorému sú zároveň v rámci exekučného konania odňaté možnosti čo i len čiastočne účinnej obrany.

Napadnuté ustanovenia zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku v znení zákona č. 102/2011 Z. z. preto podľa navrhovateľa porušujú ústavné princípy demokratického a právneho štátu, deľby moci, ústavnosti, legality, proporcionality, dodržiavania medzinárodných záväzkov, ako aj základné právo vlastníť a pokojne užívať majetok, základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces, právo na účinný prostriedok nápravy v zmysle dohovoru a ústavou aj dohovorom zaručený zákaz diskriminácie.

1. Osobitnú argumentáciu navrhovateľa o neústavnosti jednotlivých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku možno zhrnúť takto:

a) Namietaný nesúlad § 26 zákona o štátnej pomoci s princípmi právneho štátu a deľby moci podľa čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 142 ods. 1 ústavy

Citujúc právnu úpravu § 26 zákona o štátnej pomoci a poukazujúc na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 16/95 z 24. mája 1995 navrhovateľ zdôrazňuje, že v právnom štáte vytvárajú kompetencie, práva, povinnosti a zákonom upravené postupy štátnych orgánov, ako aj právnických a fyzických osôb nevyhnutný predpoklad na ústavnú rovnováhu. Jej súčasťou je i systém deľby moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc, ktoré sú v parlamentnej demokracii autonómne a vzájomne prepojené len väzbami ústavnej kontroly a spolupráce. Z princípu ústavnej rovnováhy vyplýva, že ani zákonodarca nemôže voľne disponovať s jednotlivými zložkami moci v štáte. Aj zákonodarný orgán je bez akýchkoľvek pochybností viazaný ústavou a jej princípmi, ktorých zmenu ústava nepripúšťa, lebo majú konštitutívny význam pre demokratickú povahu Slovenskej republiky tak, ako to je deklarované v čl. 1 ústavy.

Navrhovateľ opätovne poukazuje na skutočnosť, že poskytnutie štátnej pomoci predpokladá vznik právneho vzťahu medzi jej poskytovateľom a príjemcom, pričom v mnohých prípadoch dochádza k jej poskytnutiu na základe zmluvy.

Rozhodnutie Komisie, ktorým bola poskytnutá štátna pomoc vyhlásená za nezlučiteľnú so spoločným trhom a nariadilo sa jej vymáhanie, je adresované len členskému štátu a iba tomuto štátu ukladá povinnosť vymáhať sumu zodpovedajúcu poskytnutej štátnej pomoci vrátane príslušného úroku od príjemcu štátnej pomoci. Napriek tomu sa na základe napadnutej právnej úpravy § 26 zákona o štátnej pomoci toto rozhodnutie stáva priamym exekučným titulom voči príjemcovi štátnej pomoci. Ten musí priamo na základe takéhoto rozhodnutia vrátiť plnenie zo zmluvy, ktorej platnosť nebola žiadnym súdom spochybnená.

V týchto súvislostiach navrhovateľ tvrdí, že „Napadnuté ustanovenia § 26 zákona

č. 231/1999 Z. z. de facto vedú k záveru, že rozhodnutie Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci je verejnoprávny akt, ktorý zasahuje do zmluvy o poskytnutí štátnej pomoci spôsobom, ktorý je v zmysle Ústavy Slovenskej republiky vyhradený do výlučnej právomoci všeobecných súdov. Inými slovami, zákonodarca napadnutými ustanoveniami § 26 zákona 231/1999 Z. z. vytvára situáciu, že z rozhodnutia Komisie sa, čo do účinkov, stáva rozhodnutie, ktorým sa vec odníma z právomoci všeobecných súdov bez toho, aby došlo k zmene príslušných ustanovení Ústavy Slovenskej republiky a Občianskeho súdneho poriadku... Takýto záver je s ohľadom na princíp del'by moci ústavne neudržateľný.“.

b) Namietaný nesúlad § 26 zákona o štátnej pomoci s právom vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1, čl. 46, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a s čl. 6 dohovoru

Navrhovateľ, odvolávajúc sa na rozhodnutia ústavného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zdôrazňuje, že ochrana vlastníckeho práva (ako základného práva) implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy.

Princíp, podľa ktorého nikto nemôže byť zbavený majetku na základe rozhodnutia vydaného v konaní, ktorého nebol účastníkom, je v Slovenskej republike všeobecne akceptovaný.

Poukazujúc na ustanovenia Nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 navrhovateľ tvrdí, že rozhodnutie Komisie o vymáhaní štátnej pomoci ako titul pozbavenia majetku, resp. časti majetku, je prijaté v konaní, ktorého účastníkom bol členský štát, a nie príjemca štátnej pomoci.

Tento v ňom mal len postavenie „zainteresovanej strany“ a tomu zodpovedajúce minimum procesných práv. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa v konaní o preskúmanie štátnej pomoci úlohy zúčastnených strán okrem dotknutého členského štátu zužujú na to, aby Komisii predložili všetky informácie určené na ozrejmenie jej ďalšieho postupu (rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 1973, Komisia/Nemecko, 70/72, Zb. s. 813, bod 19).

Preto sa samy nemôžu zúčastniť kontradiktórnej rozpravy s Komisiou, ktorá je otvorená pre tento členský štát (rozsudky Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 59; Falck a Acciaierie di Bolzano/Komisia, C-74/00 P a C-75/00 P, Zb. s. I-7869, bod 82). Okrem toho nijaké procesné ustanovenie konania o preskúmanie štátnej pomoci nepriznáva príjemcovi pomoci osobitné postavenie medzi zúčastnenými stranami. V tejto súvislosti treba upresniť, že konanie o preskúmanie štátnej pomoci nie je konaním „proti“ príjemcovi alebo príjemcom pomoci, ktoré by znamenalo, že príjemca alebo príjemcovia by mohli mať také široké práva, ako je samotné právo na obhajobu (rozsudok Falck a Acciaierie di Bolzano/Komisia, C-74/00 P a C-75/00 P, Zb. s. I-7869, bod 83).

Príjemca štátnej pomoci je teda zbavený svojho majetku na základe výsledku konania, ktorého nie je účastníkom a ktoré voči nemu nemá charakter spravodlivého procesu. Podľa navrhovateľa preto „Konanie pred Komisiou vo vzťahu k príjemcovi štátnej pomoci nespĺňa garancie spravodlivého procesu. Predmetom a účelom konania pred Komisiou nie je rozhodovať o právach a povinnostiach príjemcu pomoci.“.

c) Namietaný nesúlad § 26 zákona o štátnej pomoci s právom príjemcu štátnej pomoci na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a s právom na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru

Navrhovateľ na základe viacerých citovaných rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozsudky z 20. septembra 1990, Komisia/Nemecko, C-5/89, Zb. s. I-3437, bod 16, a zo 7. marca 2002, Taliansko/Komisia, C-310/99, Zb. s. I-2289, bod 103) tvrdí: „... právo EÚ priznáva príjemcovi neoprávnenej štátnej pomoci možnosť úspešne sa brániť proti nariadeniu povinnosti vrátiť štátnu pomoc napríklad (okrem iného) s poukazom na ochranu legitímnych očakávaní. Fórum, kde takého námietky a argumenty prijímateľa môžu v relevantnom konaní odznieť je (aj v zmysle vyššie uvedenej

judikatúry) vnútroštátny súd.“

Zákon o štátnej pomoci v znení pred novelizáciou zákonom č. 102/2011 Z. z. umožňoval príjemcovi štátnej pomoci brániť sa proti jej vráteniu pred vnútroštátnymi súdmi, čo už po jej plnej účinnosti nebude možné. Štát teda odňal príjemcovi štátnej pomoci možnosť súdnej ochrany pred rozhodnutím Komisie. Možnosť napadnúť rozhodnutie Komisie pred Všeobecným súdom v konaní o návrhu podľa čl. 263 Zmluvy o fungovaní Európskej únie má menší význam, lebo vzhľadom na § 26 zákona o štátnej pomoci bude napriek konaniu pred Všeobecným súdom prebiehať exekúcia a príjemca štátnej pomoci v ňom nebude môcť vznášať námietky tak, ako by bol mohol, keby bol už účastníkom konania pred Komisiou.

d) Namietaný nesúladi § 26 zákona o štátnej pomoci s princípom proporcionality a ústavnosti podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy

Navrhovateľ tvrdí, že cieľ § 26 zákona o štátnej pomoci „zefektívnenie mechanizmu vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci“ je legitímny, ale prostriedky zvolené na jeho dosiahnutie sú nelegitímne a neprípustné, pretože porušujú ústavu, dohovor i dodatkový protokol. Zákonodarcom zvolené legislatívne riešenie nie je ani vhodné, ani nevyhnutné, pretože porušuje ústavu a zákonodarcom sledovaný cieľ by bol dosiahnuteľný i miernejšími prostriedkami.

Navrhovateľ argumentuje proti právnomu názoru, že systém vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci vyplýva priamo z práva Európskej únie a že § 26 zákona o štátnej pomoci implementuje právo Európskej únie. Podľa jeho mienky právo Európskej únie počíta s vymáhaním neoprávnenej štátnej pomoci prostredníctvom postupov podľa vnútroštátneho práva pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a účinnosti, ale nepredpokladá, že rozhodnutia Komisie v týchto veciach sa stanú exekučnými titulmi.

Takýmito titulmi sú naopak rozhodnutia Komisie prijaté podľa čl. 299 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v konaní, ktorého účastníkom však bol subjekt, voči ktorému môžu byť tieto rozhodnutia vykonané.

Rozhodnutie Komisie vo veci neoprávnenej štátnej pomoci navrhovateľ pokladá za individuálny právny akt, a nie normatívny právny akt, z čoho podľa neho vyplýva, že sa na takéto rozhodnutie nevzťahuje aplikačná prednosť vo vzťahu k vnútroštátnemu právu.

e) Namietaný nesúladi § 30d zákona o štátnej pomoci s čl. 1 ods. 1 ústavy

Navrhovateľ, poukazujúc na viaceré rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa zásady zákazu retroaktivity právnych predpisov, zdôrazňuje jej význam pre právnu istotu a zaistenie dôvery v právo v demokratickom a právnom štáte a následne tvrdí: „Zákon č. 102/2011 Z. z. nadobudol platnosť dňom jeho publikovania v Zbierke zákonov (7. 4. 2011), pričom účinnosť nadobudol dňa 1. 6. 2011. V dôsledku prechodných ustanovení uvedených v § 30d budú mať napadnuté ustanovenia zákona č. 231/1999 Z. z. spätnú účinnosť, a to k 1. 5. 2004, teda budú mať účinnosť spätne odo dňa vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, t. j. odkedy právomoc rozhodovať o neoprávnenej štátnej pomoci prešla na Komisiu.“

Ďalej vysvetľuje, že ustanovením § 30d zákona o štátnej pomoci bude ex lege rozhodnutiu Komisie vydanému v dobe, keď nebolo exekučným titulom, táto povaha následne priznaná a to i vtedy, keď súd koná o vymožení neoprávnenej štátnej pomoci, alebo žalobu v tejto veci zamietol. Dôvod žaloby, a to i neúspešnej sa ex lege stáva exekučným titulom. Ustanovenie § 30d zákona o štátnej pomoci tak vyjadruje retroaktivitu zákona č. 102/2011 Z. z., pretože sa ním „... spätne menia právne účinky rozhodnutí Komisie tak, že sa z rozhodnutia Komisie stáva exekučný titul. Tieto právne účinky nastanú aj napriek tomu, že prijímateľ pomoci bol v súdnom spore so štátnym orgánom úspešný...“.

V dôsledku označeného ustanovenia rovnako stráca význam pokračovanie v prípadných prebiehajúcich súdnych sporoch o vrátení štátnej pomoci. Takáto právna úprava predstavuje prípad tzv. pravej retroaktivity a porušuje princíp právnej istoty.

f) Namietaný nesúladi § 30d zákona o štátnej pomoci s čl. 2 ods. 2 ústavy

Navrhovateľ poukazuje na judikatúru ústavného súdu (nález sp. zn. PL. ÚS 32/95 zo 7. novembra 1996), v ktorej sa okrem iného uvádza: „Národná rada Slovenskej republiky je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány

Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať ľubovoľný zákon, pokiaľ takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou. Ústavný súd v konaní o súlade zákona s ústavou v záujme ochrany ústavnosti nemôže prihliadať iba na formálnu stránku veci, to znamená na skutočnosť, že Národná rada Slovenskej republiky v rámci svojej kompetencie upravila zákonom určitý spoločenský vzťah.

Ústavný súd v takomto konaní je povinný vziať do úvahy nielen obsah zákona, ale predovšetkým jeho súlad so všetkými tými ustanoveniami ústavy, ktoré majú súvislosť so spoločenským vzťahom, tvoriacim predmet zákonnej úpravy.

Tento princíp právneho štátu sa v tvorbe zákona dodrží vtedy, ak prijatý zákon je v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom.“

Navrhovateľ vyjadruje názor, podľa ktorého „Ak zákonodarcu v § 30d zákona č. 231/1999 Z. z. zaviedol spätnú účinnosť napadnutej právnej úpravy, teda najmä čo sa týka § 26 cit. zákona, postupoval v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR.“

Na základe dôvodovej správy a rozpravy k napadnutým ustanoveniam zákona o štátnej pomoci dospieva k záveru, že zo strany zákonodarcu neboli preukázané tak závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré by opodstatňovali retroaktivitu a prelomenie právoplatných súdnych rozhodnutí týkajúcich sa štátnej pomoci priamo zákonom.

2. Ďalšia časť návrhu obsahuje navrhovateľovu argumentáciu na podporu jeho právneho názoru o nesúlade napadnutých ustanovení Exekučného poriadku s ústavou, dohovorom a dodatkovým protokolom.

S poukazom na viaceré rozhodnutia ústavného súdu navrhovateľ zdôrazňuje, že „... exekučné konanie je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na jeho priebeh a ochranu práv jeho účastníkov sú kladené požiadavky spravodlivého súdneho procesu a súdny exekútor v tomto procese koná na základe poverenia v mene súdnej moci“.

a) Namietaný nesúlad § 30 ods. 3 Exekučného poriadku v časti „to neplatí, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov“ so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, so zásadou nestrannosti súdu podľa čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 12 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu

Navrhovateľ, poukazujúc na § 3 a § 5 Exekučného poriadku, ako aj na viaceré rozhodnutia ústavného súdu, tvrdí: „Z charakteristiky požiadaviek na priebeh a postavenie exekútora v exekučnom konaní vyplýva, okrem iného, že súdny exekútor musí spĺňať základné predpoklady týkajúce sa nestrannosti a nezávislosti, ako sú stanovené pre súdy a sudcov.“

V uvedenom kontexte považuje navrhovateľ za protiústavné ustanovenie § 30 ods. 3 Exekučného poriadku ukladajúce súdnemu exekútorovi, ktorý sám vyhlásil svoju zaujatosť alebo proti ktorému bola vznesená námietka zaujatosti, aby pokračoval v exekúcii a vykonal aj úkony nezvratného charakteru.

Takéto ustanovenie je podľa navrhovateľa aj diskriminujúce, keďže zákonodarcu namietanou úpravou § 30 ods. 3 Exekučného poriadku obmedzuje právo povinného na spravodlivý súdny proces, pokiaľ ide o výkon rozhodnutia Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci, na rozdiel od analogických situácií (týkajúcich sa núteného výkonu iných rozhodnutí orgánov Európskej únie alebo núteného výkonu iných exekučných titulov), v ktorých právo príslušných povinných na spravodlivý súdny proces neobmedzuje.

Ustanovenie § 30 ods. 3 Exekučného poriadku podľa navrhovateľa nezodpovedá ani zásade proporcionality, pretože na dosiahnutie cieľa definovaného v dôvodovej správe nie je potrebné ani nevyhnutné. Konanie o zaujatosti exekútora je rýchle.

Podľa Exekučného poriadku sa má rozhodnúť do 10 dní od predloženia veci exekučnému súdu. Naopak, situáciu v neprospech exekúciou dotknutých osôb zostruje zákaz restitutio in integrum a neprípustnosť obnovy konania v exekučnom konaní.

b) Namietaný nesúlad § 41 ods. 4, § 44 ods. 2 v časti „ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava“,

§ 52 ods. 1 poslednej vety, § 96 ods. 1 poslednej vety, § 107 ods. 1 poslednej vety, § 123 ods. 1 poslednej vety, § 137 ods. 1 poslednej vety a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, s čl. 6 ods. 1 dohovoru a s čl. 1 dodatkového protokolu

Navrhovateľ tvrdí, že napadnuté ustanovenie § 41 ods. 4 Exekučného poriadku vylúčilo preskúmavanie zákonných predpokladov výkonu rozhodnutia súdom, ktorý ani pred novelou Exekučného poriadku zákonom č. 102/2011 Z. z. neposudzoval vecnú správnosť exekučného titulu, ale len to, „1. či bol exekučný titul vydaný orgánom na to príslušným, 2. či je formálne a materiálne vykonateľný, a 3. či sú navrhovaní oprávnení a povinní hmotnoprávne legitimovaní z exekučného titulu“.

Odobranie tejto právomoci súdu pokladá navrhovateľ za zásah do základných práv účastníkov konania a porušenie princípov právneho štátu.

Vylúčenie určitých ustanovení týkajúcich sa odkladu exekúcie (§ 56 ods. 2 až 5 Exekučného poriadku) v exekučných konaniach týkajúcich sa vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci podľa § 41 ods. 4 Exekučného poriadku neznamená podľa navrhovateľa len znemožnenie ochrany práv povinného, ale aj tretích osôb, ktoré môžu mať k veciam zahrnutým do exekúcie rôzne práva vrátane práva vlastníckeho, a to kvôli nedostatku času na rozhodnutie o prípadnom návrhu na vylúčenie veci z exekúcie.

c) Namietaný nesúlad § 45 ods. 2 poslednej vety Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy

Sústredenie rozhodovania v exekučných veciach, kde je exekučným titulom rozhodnutie Komisie o povinnosti štátu vymáhať protiprávnu štátnu pomoc na jedinom zákonom určenom súde, podľa navrhovateľa vedie, v spojení s rozvrhom práce tohto súdu, k 99 % pravdepodobnosti pridelenia veci konkrétnej navrhovateľom označenej sudkyňi.

Keďže exekučným súdom nie je všeobecný súd povinného, bude podľa navrhovateľa tento účastník exekučného konania diskriminovaný voči povinným v iných exekučných konaniach a zároveň hlavne voči štátu (štátnemu orgánu) ako oprávnenému v exekučnom konaní.

Keďže zákonodarca rozumne, legitímnym cieľom neodôvodnil odlišné zaobchádzanie s účastníkmi exekučného konania v naznačených analogických situáciách, je podľa navrhovateľa napadnutá právna úprava v rozpore s čl. 47 ods. 3 a s čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

d) Namietaný nesúlad § 30d zákona o štátnej pomoci s princípom generality právnej normy podľa čl. 1 ods. 1 ústavy

Navrhovateľ opisuje priebeh neúspešného vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci od F. i rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-507/08 z 22. decembra 2010, ktorým bolo určené, že Slovenská republika tým, že nevykonala rozhodnutie Komisie č. C 25/2005 (ex NN 21/2005) zo 7. júna 2006, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z čl. 249 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (v súčasnosti čl. 288 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) a z čl. 2 uvedeného rozhodnutia Komisie zo 7. júna 2006.

Navrhovateľ cituje formulácie z tohto rozhodnutia, ktoré podľa jeho názoru preukazujú, že právna úprava vytvárajúca právny rámec vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci bola v Slovenskej republike pred prijatím napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku náležitá a príčina, pre ktorú dosiaľ nedošlo k vymoženiu tejto pomoci od F. v zmysle rozhodnutia Komisie zo 7. júna 2006, spočíva v tom, že príslušné orgány Slovenskej republiky nevyužili efektívne možnosti, ktoré im vtedajšia právna úprava vytvárajúca právny rámec vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci poskytovala.

e) Namietaný nesúlad § 30d zákona o štátnej pomoci s princípom právnej istoty, zásadou zákazu retroaktivity a ochrany legálne nadobudnutých práv podľa čl. 1 ods. 1 ústavy

Navrhovateľ zdôrazňuje, že štát získa napadnutou právnou úpravou exekučný titul na pohľadávku, ktorú mu súdy právoplatne neprisúdili, aj napriek tomu, že bol v konaní pred vnútroštátnymi súdmi neúspešný.

Zákonom sa tak zasahuje do právneho stavu, ktorý bol uzavretý právoplatným

	<p>súdny rozhodnutím voči konkrétnemu subjektu – F.</p> <p>Takýto postup zákonodarcu porušuje dôveru v platné právo i legálne (právoplatným súdnym rozhodnutím) nadobudnuté práva.</p> <p>f) Namietaný nesúladi § 30d zákona o štátnej pomoci s princípom del'by moci podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, s princípom legality podľa čl. 2 ods. 2 ústavy, so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a s právom na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>Napadnutou právnou úpravou zákonodarca obišiel právoplatné súdne rozhodnutie a nahradil ho vlastným rozhodnutím majúcim formu zákona. O veci patriacej podľa ústavy do právomoci súdov tak rozhodla národná rada.</p> <p>Navrhovateľ v tejto súvislosti namietal: „Pripustiť možnosť zákonodarcu zmeniť zákonom výsledok súdneho konania by znamenalo definitívne opustenie princípu demokratického právneho štátu a princípu legality, z ktorých del'ba moci vyplýva resp. s ktorými sa prelína.“</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 102/2011 Z. z. a rozpravy v pléne národnej rady je účelom napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku plnenie povinností Slovenskej republiky vyplývajúcich z práva Európskej únie vrátane judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.</p> <p>V texte dôvodovej správy sa v tejto súvislosti uvádza: „<i>V súčasnosti sa javí potrebným reformovať mechanizmus vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci, a to z dôvodu zrýchleného obnovenia trhového prostredia narušeného v dôsledku poskytnutia neoprávnenej štátnej pomoci, zlepšenia stavu verejných financií efektívnejším vrácaním protiprávne poskytnutých prostriedkov štátneho rozpočtu a predídania závažným finančným sankciám hroziacim SR v prípade nevykonalia neoprávnenej štátnej pomoci.</i>“</p> <p>Problematika štátnej pomoci je upravená v primárnom práve Európskej únie v čl. 107 až čl. 109 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pôvodne išlo o čl. 87 až čl. 89 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. Článok 107 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ustanovuje, že pomoc poskytovaná členskými štátmi alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvyhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.</p> <p>Následne tento článok ustanovuje prípady, v ktorých je poskytnutá pomoc zlučiteľná s vnútorným trhom alebo ju za takú možno považovať.</p> <p>Článok 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ustanovuje právny základ pre kontrolu poskytnutej štátnej pomoci a jej zlučiteľnosti s vnútorným trhom. Okrem iného sa v ňom uvádza: „<i>Ak Komisia po výzve, aby príslušné strany predložili pripomienky, zistí, že pomoc poskytnutá štátom alebo zo štátnych zdrojov je nezlučiteľná s vnútorným trhom podľa článku 107, alebo ak zistí, že táto podpora sa zneužíva, rozhodne o tom, že príslušný štát túto pomoc v lehote stanovenej Komisiou zruší alebo upraví.</i>“</p> <p>V rámci sekundárneho práva Európskej únie ustanovuje základné pravidlá vymáhania neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie čl. 93 Zmluvy o ES v platnom znení [ďalej len „nariadenie Rady (ES) č. 659/1999“].</p> <p>Ďalšie vykonávacie ustanovenia upravuje nariadenie Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie čl. 93 Zmluvy o ES v platnom znení [ďalej len „nariadenie Komisie (ES) č. 794/2004“]. V čl. 14 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 sa ustanovuje povinnosť Komisie nariadiť vymáhanie neoprávnene poskytnutej a nezlučiteľnej pomoci a povinnosť členského štátu podniknúť všetky potrebné opatrenia, aby vymohol neoprávnene poskytnutú pomoc, ak sa zistí, že je nezlučiteľná s právom Európskej únie. V čl. 14 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 sa ustanovuje, že pomoc sa má vymáhať vrátane úroku od dátumu, od ktorého mal príjemca neoprávnene poskytnutú pomoc k dispozícii, až do dátumu jej účinného vymozenia.</p> <p>V čl. 14 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 sa ustanovuje: „<i>vymáhanie sa bude realizovať bez meškania a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva príslušného členského štátu za predpokladu, že umožnia okamžité a účinné vykonanie</i></p>

rozhodnutia Komisie.“

**Posúdenie súladu napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci
a Exekučného poriadku s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru
a dodatkového protokolu**

**1.K namietanému nesúladu § 26 zákona o štátnej pomoci s označenými
ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu**

Ustanovenie § 26 zákona o štátnej pomoci znie:

„(1) *Príjemca, ktorému sa podľa rozhodnutia Komisie poskytla neoprávnená štátna pomoc, je povinný sumu zodpovedajúcu neoprávnené poskytnutej štátnej pomoci vrátane úroku podľa príslušnej sadzby určenej Komisiou vrátiť do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá, alebo zaplatiť do rozpočtu, do ktorého mala byť zaplatená. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na právneho nástupcu príjemcu.*

(2) *Rozhodnutie Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci je priamo vykonateľné voči príjemcovi dňom doručenia takého rozhodnutia Slovenskej republiky. V prípadoch podľa odseku 4 je súčasťou exekučného titulu aj rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy podľa odseku 4.*

(3) *Na základe rozhodnutia Komisie o poskytnutí neoprávnenej štátnej pomoci a na základe podnetu ministerstva financií je poskytovateľ povinný podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu do 30 dní od doručenia podnetu ministerstva financií; poskytovateľ určený v podnete je oprávneným v exekučnom konaní.*

(4) *Ak z rozhodnutia Komisie nevyplýva výška neoprávnenej štátnej pomoci alebo označenie osoby, ktorej sa taká neoprávnená štátna pomoc poskytla, poskytovateľ, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy, vydá rozhodnutie, v ktorom určí výšku vymáhanej neoprávnenej štátnej pomoci, alebo osobu, ktorej sa poskytla. Ak poskytovateľ nie je ústredným orgánom štátnej správy, také rozhodnutie vydá ten ústredný orgán štátnej správy, v ktorého vecnej pôsobnosti je poskytovateľ. Súčasťou takého rozhodnutia ústredného orgánu štátnej správy môže byť aj určenie výšky úrokov podľa osobitného predpisu 24b, alebo sa vydá samostatné rozhodnutie o určení výšky úrokov. Ak ústredný orgán štátnej správy nevydáva rozhodnutie o určení výšky vymáhanej neoprávnenej štátnej pomoci alebo o označení osoby, ktorej sa poskytla, alebo v tomto rozhodnutí neurčí výšku úrokov je oprávnený osobitne rozhodnúť o výške úrokov podľa osobitného predpisu 24b*

(5) *Rozklad proti rozhodnutiu podľa odseku 4 nemá odkladný účinok.*

(6) *Spory o právomoc na vydanie rozhodnutia podľa odseku 4 rozhoduje ministerstvo financií. Na takéto rozhodovanie ministerstva financií sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.*

(7) *Ak poskytovateľ nepodá návrh na vymáhanie neoprávnenej štátnej pomoci v lehote podľa odseku 3, je taký návrh oprávnený podať ústredný orgán štátnej správy, v ktorého vecnej pôsobnosti je poskytovateľ. V takom prípade je vymožená suma zodpovedajúca neoprávnenej štátnej pomoci príjmom rozpočtu tohto ústredného orgánu štátnej správy.“*

2. Ustanovenie § 26 zákona o štátnej pomoci predstavuje východisko novej koncepcie vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci na základe rozhodnutia Komisie, ktorú vytvorila novela zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku (zákon č. 102/2011 Z. z.).

Rozhodnutie Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci sa podľa novej právnej úpravy § 26 zákona o štátnej pomoci stáva bez ďalšieho exekučným titulom, do ktorého sú zahrnuté aj prípadné rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky určujúce povinného, ktorý musí vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, a taktiež sumu neoprávnenej štátnej pomoci, ktorú musí povinný vrátiť.

Nová právna úprava zároveň zbavuje rozklad proti týmto rozhodnutiam orgánov štátnej správy odkladného účinku. Upravuje aj postup týchto orgánov štátnej správy, ktorý má viesť k rýchlemu vymáhaniu neoprávnenej štátnej pomoci.

3. Ústavný súd už v súvislosti s predbežným prerokovaním návrhu v uznesení č. k. PL. ÚS 115/2011-73 zo 7. decembra 2011 uviedol, že legislatívne opatrenie zákonodarcu, ktorým pro futuro zakladá priamu vykonateľnosť záporného rozhodnutia

Komisie v prípadoch protiprávnej pomoci vo vzťahu k príjemcovi, nemožno považovať samo osebe za ústavné nekonformný zásah do základných práv a slobôd príjemcu.

Konkrétna podoba takejto koncepcie vymáhania štátnej pomoci však musí poskytovať dostatočné a účinné právne záruky (prostriedky ochrany) pred prípadným pochybením a nezákonným postupom vnútroštátnych orgánov zabezpečujúcich výkon rozhodnutia Komisie.

4. Orgány Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie nie sú oprávnené meniť alebo zrušiť rozhodnutie Komisie. Vnútroštátne sudy nie sú príslušné na posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci so spoločným trhom.

Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že posúdenie zlučiteľnosti opatrení alebo režimov pomoci so spoločným trhom prináleží do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná Súdny dvorom Európskej únie.

Súdny dvor tiež rozhodol, že je vylúčené, aby príjemca štátnej pomoci, ktorá je predmetom rozhodnutia Komisie určeného samotnému členskému štátu, z ktorého pochádza príjemca tejto pomoci, ktorý určite mohol napadnúť toto rozhodnutie a ktorý nechal uplynúť záväznú lehotu stanovenú v čl. 230 ods. 5 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (v súčasnosti čl. 263 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), znovu spochybnil legalitu tohto rozhodnutia pred vnútroštátnymi súdmi v rámci žaloby podanej proti opatreniam, ktoré boli prijaté vnútroštátnymi orgánmi na vykonanie tohto rozhodnutia.

Európska únia je subjektom, v ktorom akty jej inštitúcií podliehajú preskúmaniu ich „zákonosti“, pričom primárne právo Európskej únie ustanovuje aj systém opravných prostriedkov a postupov určených na zabezpečenie zákonosti aktov inštitúcií Európskej únie a zveruje ho Súdnemu dvoru Európskej únie.

Okrem toho základné práva zaručené v Charte základných práv Európskej únie tvoria súčasť práva Európskej únie s rovnakou právnou silou ako zmluvy a základné práva, tak ako sú zaručené dohovorom a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Európskej únie, ktorých dodržiavanie Súdny dvor Európskej únie zabezpečuje.

5. Ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 501/2010-94 zo 6. apríla 2011 v tejto súvislosti uviedol: „... rozhodovanie o sporných prípadoch štátnej pomoci patrí do právomoci európskych orgánov, a to predovšetkým komisie. K tomu treba uviesť, že rozhodnutie komisie o tom, že štátna pomoc bola poskytnutá neoprávnené, je preskúmateľné v rámci európskeho súdneho systému všeobecným súdom ako súdom prvého stupňa. Príslušnú žalobu môže podať jednak štát, ktorý v zmysle rozhodnutia komisie mal neoprávnenú pomoc poskytnúť, ale aj subjekt, ktorému bola neoprávnená štátna pomoc poskytnutá, keďže je rozhodnutím komisie dotknutý vzhľadom na následnú povinnosť pomoc vrátiť. Hoci na rozdiel od štátu, ktorý je účastníkom konania vedeného komisiou, subjekt, ktorému bola štátna pomoc poskytnutá, účastníkom konania nie je, neznamená to, že by rozhodnutie komisie nebolo pre tento subjekt záväzné, resp. že by mal možnosť domáhať sa odlišného posúdenia oprávnenosti poskytnutia štátnej pomoci vo vnútroštátnom konaní. Skutočnosť, že subjekt, ktorému bola štátna pomoc poskytnutá, nie je účastníkom konania vedeného komisiou, je vyvážená jeho možnosťou obrátiť sa na všeobecný súd a požiadať preskúmanie rozhodnutia komisie. V rámci takejto žaloby má tiež možnosť požiadať všeobecný súd, aby odložil vykonateľnosť rozhodnutia komisie až do skončenia súdneho preskúmania rozhodnutia komisie. Napokon treba uviesť, že proti rozhodnutiu všeobecného súdu je možné podať odvolanie, o ktorom rozhoduje v druhom stupni súdny dvor. Dosiaľ uvedené možno zhrnúť tak, že právoplatné rozhodnutie komisie, proti ktorému žiaden oprávnený subjekt nepodal žalobu všeobecnému súdu, resp. rozhodnutie komisie potvrdené rozsudkom všeobecného súdu a prípadne aj Súdneho dvora s konečnou platnosťou rieši otázku, či išlo o štátnu pomoc a či táto bola oprávnená. Takto prijatý záver o oprávnenosti, resp. neoprávnenosti poskytnutej štátnej pomoci už nie je možné vo vnútroštátnom konaní opätovne skúmať, nota bene dospieť k odlišnému záveru. ... Ústavný súd všeobecne uznáva funkčnosť inštitucionálneho rámca Európskej únie pre zaistenie kontroly rozsahu výkonu prenesených právomocí. Vnútroštátne sudy tak nemajú právomoc ani na preskúmanie platnosti rozhodnutia komisie a ani na posúdenie, či zvýhodňujúce opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle európskeho práva, ak by sa mali odchyliť od rozhodnutia komisie.“

6.Z uvedených dôvodov akékoľvek vnútroštátne konanie (súdne alebo správne) o skutkových zisteniach a právnych záveroch obsiahnutých v rozhodnutí Komisie znamená stratu času a nemôže pre účastníka priniesť iný výsledok, ako je obsiahnutý v rozhodnutí Komisie. Priznanie priamej vykonateľnosti záporného rozhodnutia Komisie o vymáhaní neoprávnenej pomoci vo vzťahu k príjemcovi zo strany zákonodarcu ustanovením § 26 ods. 2 zákona o štátnej pomoci preto nemožno považovať za nesúladne s navrhovateľom označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

7.Rozhodnutia orgánov štátnej správy Slovenskej republiky prijaté na realizáciu (vykonanie) rozhodnutia Komisie však v rámci konania o opravných prostriedkoch preskúmateľné sú, pričom sú preskúmateľné aj súdmi. V zmysle čl. 46 ods. 2 druhej vety ústavy totiž nesmie byť z právomoci súdu vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

8.Vydanie rozhodnutí ústredných orgánov štátnej správy podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci pritom prichádza do úvahy práve v prípadoch, ak z rozhodnutia Komisie nevyplýva výška neoprávnenej štátnej pomoci alebo označenie osoby, ktorej sa taká neoprávnená štátna pomoc poskytla. Ide predovšetkým o prípady, ak Komisia prijme rozhodnutie o vymáhaní týkajúce sa schém pomoci a nie je schopná označiť v samotnom rozhodnutí všetky subjekty, ktoré dostali neoprávnene poskytnutú a nezlučiteľnú pomoc.

9. Je zrejmé, že v takýchto prípadoch je to práve rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky, ktorým sa určuje (individualizuje) povinný subjekt a prípadne aj suma peňažného plnenia, ktorá sa má vymôcť. Rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej sa preto nepochybne týkajú základných práv a slobôd dotknutých subjektov, konkrétne ich základného práva na ochranu vlastníctva v zmysle čl. 20 ústavy a práva na ochranu majetku v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu.

10. Ústavný súd pritom už dávnejšie vyslovil, že „Zmyslom procesných garancií vyplývajúcich z ustanovení čl. 47 ods. 3, z čl. 48 ods. 2 ústavy a z čl. 6 dohovoru je zabezpečiť, aby bola účastníkovi konania, na ktorého sa tieto garancie vzťahujú, poskytnutá zo strany príslušného orgánu verejnej moci rozumná a dostatočná možnosť uplatniť svoj vplyv na priebeh a výsledok konania využitím svojich procesných práv...“

Orgány Slovenskej republiky nemajú možnosť zmeniť rozhodnutie Komisie vo veci neoprávnenej štátnej pomoci, a preto nemá význam, aby pred nimi mohol vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu ktokoľvek uplatniť akékoľvek procesné práva smerujúce k jeho zmene.

V konaniach orgánov Slovenskej republiky nadväzujúcich na rozhodnutie Komisie však treba zachovať kľúčové procesné práva ich účastníkov, pretože výsledok týchto konaní sa týka ich základných práv a slobôd a možnosť účinného uplatnenia týchto procesných práv môže reálne ovplyvniť výsledok týchto konaní.

Uvedené rozhodnutia orgánov štátnej správy nie sú totiž len mechanickým premietnutím rozhodnutia Komisie, ale až nimi sa určí, kto a čo je povinný plniť.

11.Je prirodzené, že konkrétny rozsah a podoba zmienených procesných práv musia zodpovedať povahe a predmetu konania o vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci vrátane požiadavky vyplývajúcej z práva Európskej únie, aby bolo takéto vymáhanie „okamžité“ a efektívne.

12.Ponechanie možnosti podania rozkladu ako opravného prostriedku v rámci správneho konania proti rozhodnutiam vydaným podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci za súčasného vylúčenia odkladného účinku tohto opravného prostriedku znamená v spojení s § 26 ods. 2 druhou vetou zákona o štátnej pomoci, že rozhodnutia vydané v zmysle § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci by mohli byť v exekúcii vykonané skôr, ako boli preskúmané nielen v rozkladnom, ale prípadne i po ňom nasledujúcom súdnom konaní.

13. Ustanovenie § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci vylučujúce odkladný účinok

rozkladu proti rozhodnutiam vydaným podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci preto predstavuje legislatívne opatrenie zákonodarcu, ktoré je spôsobilé obmedziť základné práva a slobody zaručené čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Podmienkou jeho ústavnej konformnosti je preto rešpektovanie ústavného princípu proporcionality.

14. Označené legislatívne opatrenie je spôsobilé zaistiť dosiahnutie zákonodarcom proklamovaného záujmu na urýchlení procesu vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci, a preto vyhovuje požiadavke vhodnosti, avšak za cenu zásadného spochybnenia možnosti dotknutých subjektov efektívne uplatniť svoje procesné práva (vrátane možnosti uchádzať sa in fine o súdnu ochranu vlastníctva) v konaniach, ktorých výsledkom môže byť určenie ich povinnosti znejúcej na majetkové plnenie, resp. určenie výšky takéhoto majetkového plnenia.

15. Zákonodarca ponechaním možnosti podania rozkladu proti rozhodnutiam vydaným podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci zároveň ustanovil podmienku vyčerpania tohto opravného prostriedku z hľadiska možnosti adresátov týchto rozhodnutí uchádzať sa o súdnu ochranu (v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy) správnou žalobou proti právoplatnému správne rozhodnutiu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť (§ 247 ods. 2 OSP).

16. Zákonodarca tak pre adresátov rozhodnutí vydaných podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci vytvoril procesnú situáciu, v ktorej sú z hľadiska podmienok prístupu k súdnej ochrane zahŕňajúcej možnosť odložiť v odôvodnených prípadoch vykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu povinní napadnúť rozhodnutie vydané podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci rozkladom a čakať na právoplatné skončenie tohto konania, pričom v dôsledku vylúčenia odkladného účinku podaného rozkladu je napadnuté rozhodnutie vykonateľné, takže reálne môže dôjsť k jeho nútenému výkonu v „zrýchlenom“ exekučnom konaní skôr, ako sa bude dotknutý subjekt vôbec môcť obrátiť prostredníctvom správnej žaloby na súd.

17. Zákonodarca tak adresátom rozhodnutí vydaných podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci ponechal k dispozícii zdanlivo viac prostriedkov právnej ochrany, avšak vzhľadom na podmienky ich uplatnenia im tieto vôbec nemusia zaručiť zmysluplnú a efektívnu ochranu.

Vychádzajúc z úvahy, že ústava a dohovor zaručujú základné, resp. ľudské práva, ktoré sú reálne a prakticky uplatniteľné, teda nie iluzórne, dospel ústavný súd k záveru, že zákonodarca úpravou § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci ústavne neakceptovateľným spôsobom obmedzil základné právo na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, právo na prejednanie veci súdom v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základné právo na ochranu vlastníctva v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (zahŕňajúce minimálne procesne garancie ochrany vlastníckeho práva) v rozpore s ich podstatou a zmyslom (čl. 13 ods. 4 ústavy), a tým zasiahol aj do princípov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) zahŕňajúcich požiadavku ochrany základných práv a slobôd.

18. Ústavný súd pritom za problematické nepovažuje samotné úsilie zákonodarcu vylúčiť automatický odkladný účinok opravných prostriedkov v konaní o vymoženie neoprávnenej štátnej pomoci. Naopak, tento zámer je akceptovateľný, a to aj s ohľadom na rozsudok Súdného dvora z 5. októbra 2006 vo veci Komisia/Francúzsko, C-232/05, Zb. s. I-10071 (najmä body 45 až 60 rozsudku, k tomu pozri tiež body 65 až 81 stanoviska generálneho advokáta Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer predneseného v danej veci 18. mája 2006), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátny postup francúzskych úradov pri vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci na základe zákona upravujúceho automatický odkladný účinok opravných prostriedkov proti platobným príkazom vydaným na účely vymoženia poskytnutej pomoci bránil bezodkladnému

obnoveniu skoršej situácie a predlžoval trvanie nenáležitej konkurenčnej výhody vyplývajúcej z predmetnej pomoci.

19. Ústavný súd považuje za nesúladný výsledok, ktorý zákonodarca úpravou § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci v kontexte súvisiacej právnej úpravy § 26 ods. 2 uvedeného zákona a Občianskeho súdneho poriadku dosiahol. Zákonodarca mal pritom k dispozícii aj iné prostriedky, ktoré by mu umožňovali dosiahnuť zamýšľaný cieľ (urýchliť a zefektívniť konanie znemožnením procesných obštrukcií využívajúcich viac či menej formálne uplatňovanie opravných prostriedkov) a pritom vyhovieť aj požiadavke účinnej ochrany základných práv adresátov rozhodnutí podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci.

Ide o možnosť povoliť odklad vykonateľnosti rozhodnutia podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci ad hoc na základe žiadosti adresáta a závažnosti dôvodov uvedených v podanom rozklade.

Pretože z ústavy nevyplýva požiadavka na zaistenie dvojinštančnosti správneho konania, ale požiadavka, aby z právomoci súdu nebolo vylúčené preskúmanie správnych rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd (čl. 46 ods. 2 ústavy), mohol zákonodarca zvoliť taktiež koncepciu jednoinštančného konania vo veciach upravených v § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci s tým, že na základe opravného prostriedku by správne rozhodnutie vydané v tejto veci bol oprávnený preskúmať správny súd, ktorý by na základe návrhu oprávneného subjektu mohol rozhodnúť o odklade vykonateľnosti napádaného správneho rozhodnutia.

Podmienky, za ktorých by zákonodarca povolenie odkladu vykonateľnosti povolil, by pritom mohli byť vymedzené prísne a s ohľadom na kritériá, ktoré v súvislosti s rozhodovaním o odklade vykonateľnosti rozhodnutia Komisie uplatňuje Súdny dvor Európskej únie.

20. Zmyslom by malo byť zaistenie účinnej ochrany v prípadoch, v ktorých orgán rozhodujúci o opravnom prostriedku po zvážení konkrétnych okolností prípadu s náležitým zreteľom na záujmy vyplývajúce z práva Európskej únie dospeje k záveru o hrozbe obzvlášť závažnej ujmy bezprostredne hroziacej adresátovi rozhodnutia podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci v dôsledku nesprávnosti alebo nezákonnosti takého rozhodnutia (napr. pre nesprávne určenie sumy, ktorá má byť vrátená, alebo nesprávne určenie subjektu, ktorému sa vrátenie pomoci ukladá), a to vždy výlučne iba v prípadoch, keď o týchto otázkach nerozhodovali orgány Európskej únie.

21. Uvedené možnosti, ktoré zákonodarca nevyužil, predstavujú legislatívne prostriedky umožňujúce dosiahnutie ním sledovaného cieľa spôsobom rešpektujúcim požiadavku účinnej ochrany základných práv adresátov rozhodnutí podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci. Ustanovenie § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci preto nevyhovuje druhej požiadavke testu proporcionality, a to kritériu nevyhnutnosti.

22. Z uvedených dôvodov dospel ústavný súd k záveru, že § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj s čl. 1 ods. 1 ústavy.

23. Právna úprava ustanovujúca priamu vykonateľnosť rozhodnutia Komisie voči príjemcovi neoprávnenej štátnej pomoci dňom jeho doručenia Slovenskej republike v zmysle § 26 ods. 2 prvej vety v spojení s § 52 ods. 1 druhou vetou, § 96 ods. 1 druhou vetou, § 107 ods. 1 druhou vetou, § 123 ods. 1 druhou vetou a § 137 ods. 1 druhou vetou Exekučného poriadku môže byť aplikovaná spôsobom zbavujúcim povinného akejkoľvek lehoty na dobrovoľné vrátenie neoprávnenej štátnej pomoci, a tým aj možnosti dobrovoľného plnenia.

Exekúcia pritom znamená väčší zásah do majetkovej sféry povinného ako dobrovoľné plnenie prinajmenej z dvoch dôvodov: 1. Pri exekúcii musí povinný uhradiť vyššie trovy exekúcie. 2. Pri dobrovoľnom plnení povinný rozhoduje, ktorou časťou svojho majetku alebo i úverom splní svoje záväzky, kým v exekúcii rozhoduje exekútor o tom, čo z majetku povinného použije na splnenie jeho záväzkov.

Zbavenie reálnej možnosti dobrovoľného plnenia nie je nevyhnutné na

dosiahnutie účelu napadnutých ustanovení zákona o sociálnej pomoci a Exekučného poriadku. Ak by k nemu došlo, znamenalo by to porušenie práv povinného podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu v dôsledku zasahovania do jeho majetkovej sféry nad rámec miery, ktorú možno považovať za nevyhnutnú.

24. Z uvedených dôvodov by bolo prospešné, ak by ustanovenia § 26 zákona o štátnej pomoci upravovali podrobnejšie postup subjektov povinných vymáhať neoprávnenú štátnu pomoc, aj pokiaľ ide o povinnosť poskytnúť príjemcovi možnosť dobrovoľného plnenia (vrátenia sumy neoprávnenej štátnej pomoci a príslušného úroku).

25. Napriek určitej nedôslednosti v tomto smere však napadnutá právna úprava umožňuje jej ústavne konformný výklad a aplikáciu zo strany subjektov povinných vymáhať neoprávnenú štátnu pomoc a s ohľadom na ustanovenie § 38 ods. 2 Exekučného poriadku „*Oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa tohto zákona, ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie.*“, možno takýto postup aj rozumne očakávať.

26. Vzhľadom na túto skutočnosť, vychádzajúc z prezumpcie ústavnosti právnych predpisov a z ústavnej povinnosti všetkých orgánov verejnej moci vykladať a uplatňovať zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy), prihliadajúc na zásadu zdržanlivosti ústavného súdu, pokiaľ ide o zasahovanie do normotvornej činnosti zákonodarcu, ústavný súd v tejto časti návrhu nevyhovel.

27. V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 26 zákona o štátnej pomoci s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 4 a 5, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy a s čl. 13 dohovoru, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť.

28. K namietanému nesúladu § 30d zákona o štátnej pomoci s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Prechodné ustanovenie § 30d zákona o štátnej pomoci týkajúce sa právnej úpravy zavedenej zákonom č. 102/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2011 znie:

„Ak na základe rozhodnutia Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci vydaného do 31. mája 2011 nebola takáto neoprávnená štátna pomoc úplne alebo čiastočne vymožená, na jej vymáhanie sa použijú ustanovenia predpisu účinného od 1. júna 2011.“

29. Napadnutý § 30d zákona o štátnej pomoci je formulovaný ako obvyklé intertemporálne ustanovenie a treba prisvedčiť vedľajšiemu účastníkovi konania, že „*Pri zmene vymáhacej procedúry sa v právnom poriadku Slovenskej republiky explicitne vyžaduje, aby zákonodarca vždy vyjadril vzťah k prípadom, ktoré procesne začali pred účinnosťou prijatej procedurálnej zmeny.*“. Nevyhnutnosť tejto úpravy však ešte neodôvodňuje jej podobu v konkrétnom prípade, teda v kontexte § 26 zákona o štátnej pomoci.

30. Princíp deľby moci predstavuje esenciálnu podmienku ochrany slobody a demokratického charakteru štátu. Z uvedeného dôvodu sa v právnom štáte zvlášť prísne uplatňuje vo vzťahu súdnej moci s mocou zákonodarcu a výkonnou.

Z ústavnej právomoci parlamentu prijímať zákony vyplýva aj jeho oprávnenie existujúcu platnú zákonnú úpravu meniť, a to aj v prípadoch, ak to môže ovplyvniť prebiehajúce súdne konania za predpokladu, že novoprijatá zákonná úprava má charakter všeobecnej a ústavne konformnej zmeny právnych pravidiel a nepredstavuje pokus zákonodarcu oktrojovať výsledok konkrétnych, identifikovateľných prebiehajúcich súdnych konaní.

Tým skôr je neprijateľné, aby zákon rušil, menil alebo obchádzal právoplatné súdne rozhodnutie, a to bez ohľadu na jeho (ne)správnosť, osobitne v situácii, keď právny poriadok obsahuje právnu úpravu procesného a inštitucionálneho rámca, využitím ktorého možno dosiahnuť nápravu z pohľadu účastníkov konania nesprávneho

súdneho rozhodnutia v rámci sféry pôsobnosti súdnej moci.

Súdne rozhodnutie môže zmeniť alebo zrušiť len súd. Výnimku predstavujú milosť a amnestia založené v právnom štáte ústavou. Spojenie ustanovení § 30d a § 26 zákona o štátnej pomoci vytvára situáciu, že i keď všeobecné súdy pred účinnosťou týchto ustanovení určitým spôsobom právoplatne rozhodli vo veci vrátenia neoprávnenej štátnej pomoci, tak sa priamo uplatní nová právna úprava odporujúca predchádzajúcemu súdnemu rozhodnutiu, čo koniec-koncov znamená nahradenie právoplatného súdneho rozhodnutia priamo následne vydaným zákonom.

Zákonodarca síce nezmenil ani nezrušil súdne rozhodnutie, ale spravil ho obsolétym, lebo rozhodol vo veci, o ktorej už existovalo súdne rozhodnutie. Zákonodarca tak postupoval aj napriek tomu, že zmenu tohto rozhodnutia bolo možné dosiahnuť uplatnením účinných právnych prostriedkov nápravy v rámci predvídaného a zákonom stanoveného procesného postupu v pôsobnosti súdnej moci.

Ustanovenie § 30d zákona o štátnej pomoci preto nie je v súlade s princípom del'by moci tvoriacim súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy.

31. Porušenie del'by moci je v danom prípade úzko späté so zákazom retroaktivity právnych predpisov, ktorý ústavný súd v náleze č. k. PL. ÚS 1/04-56 z 24. februára 2005 vymedzil takto: „*Zákaz retroaktivity spočíva predovšetkým v tom, že podľa súčasnej platnej právnej normy zásadne nie je možné posudzovať úkony, iné právne skutočnosti alebo právne vzťahy, ktoré sa stali alebo vznikli pred účinnosťou tejto právnej normy.*“

V doktríne ústavného súdu týkajúcej sa zákazu spätnej účinnosti právnych predpisov má významné miesto pojem uzavretého skutkového a právneho stavu, do ktorého v zásade nemá nová právna úprava zasiahnuť.

Neraz je náročné zistiť a určiť, či v okolnostiach veci ide o uzavretý skutkový a právny stav, ale ak v nejakej veci existuje súdne rozhodnutie, a zvlášť právoplatné súdne rozhodnutie, tak treba vychádzať z toho, že o uzavretý skutkový a právny stav ide, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Ustanovenie § 30d v spojení s § 26 zákona o štátnej pomoci sa vzťahuje aj (a ako sa ukáže hlavne) na právoplatne rozhodnutú vec, čím zasahuje do res iudicata ako formy uzavretého skutkového a právneho vzťahu. Tým ide o prípad ústavne zakázanej pravej retroaktivity.

32. Zákaz retroaktivity právnych predpisov predstavuje súčasť obsahu právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Aj z uvedeného dôvodu nie je ustanovenie § 30d zákona o štátnej pomoci v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

33. Navrhovateľ tvrdí, že § 30d zákona o štátnej pomoci odporuje princípu generality právnej normy, ktorý tvorí súčasť právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy.

Podľa navrhovateľa: „*Princíp generality právnej normy spočíva aj v tom, že právna norma nikdy nemôže riešiť určitý konkrétny prípad.*“

Táto argumentácia nadväzuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej je jednou z požiadaviek právneho štátu aj všeobecne uznávaná požiadavka generality právnej normy.

34. Intertemporálne ustanovenie sa ex definitione vzťahuje na prípady (veci), ktoré už v momente jeho účinnosti existujú, a teda sú i principiálne poznateľné. Zákonodarca však obvykle nevie a v praxi sa ani nemôže dozvedieť o ich počte a už vôbec nie o podrobnostiach jednotlivých prípadov. Aspoň subjektívne teda upravuje veci rovnakého druhu, neurčitého počtu a hlavne neznámych subjektov a okolností.

35. V prípade § 30d zákona o štátnej pomoci však zákonodarca vedel, že toto ustanovenie sa bude týkať jediného konkrétneho prípadu a z rozpravy k tlači č. 268 v dňoch 22. a 23. marca 2011 na 16. schôdzi národnej rady k zákonu vrátenému prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie národnou radou vyplýva, že vedľajší účastník konania ako navrhovateľ zákona i poslanci zúčastňujúci sa rozsiahlej rozpravy vedeli, že v tejto dobe existoval jediný prípad, ktorého sa § 30d v spojení s § 26 zákona o štátnej pomoci dotkne, a je vylúčené, aby sa objavili ďalšie.

Vláda v návrhu na skrátené legislatívne konanie navyše argumentovala

potrebou urýchlene zmeniť právnu úpravu, aby sa vymohla neoprávnené poskytnutá štátna pomoc v jedinom určitom prípade.

36. Zákonodarca teda ani subjektívne neschvaľoval § 30d zákona o štátnej pomoci pre prípady rovnakého druhu a neurčitého počtu, ale pre jediný individuálne určiteľný prípad, ktorého okolnosti mu boli dobre známe.

Na tom nič nemení všeobecná formulácia ustanovenia § 30d, lebo zákonodarcovi bolo v momente schvaľovania zákona známe, že sa týka jediného prípadu. Ak zákonodarca vie, že upravuje individuálne určený prípad, tak takáto úprava bez ohľadu na svoju všeobecnú formuláciu nezodpovedá požiadavke generality právnej normy.

37. Požiadavka generality právnej normy v danom prípade úzko súvisí s ústavným princípom deľby moci. Ako už bolo uvedené, ústava oprávňuje zákonodarcu zmeniť platnú právnu úpravu aj v prípadoch, ak to môže ovplyvniť súdne konania začaté v minulosti.

Nevyhnutnou podmienkou však je, aby novoprijatá legislatíva mala charakter všeobecnej zmeny právnych pravidiel (či už ide o zmenu, alebo doplnenie pôvodnej právnej úpravy), z čoho vyplýva aj požiadavka na generalitu (všeobecný charakter) novoprijímanej právnej úpravy.

Pokus zákonodarcu upraviť prostredníctvom prijatého právneho predpisu, konkrétne právne postavenie individuálne určeného subjektu (prípadne subjektov) v situácii, keď o tomto právnom postavení dotknutého subjektu (subjektov) prináleží rozhodnúť súdu, alebo v situácii, keď o tomto právnom postavení súd už právoplatne rozhodol, predstavuje pokus zákonodarcu výkonom svojej zákonodarnej právomoci zasiahnuť do pôsobnosti moci súdnej jej nahradením alebo obídenním.

V konaní pred ústavným súdom vláda v tejto súvislosti s poukazom na rozsudok Súdného dvora z 18. júla 2007 vo veci C-119/05 Lucchini, bod 63, argumentovala, že vymáhaniu neoprávnenej štátnej pomoci nemôžu brániť ani prípadné právoplatné vnútroštátne rozhodnutia.

Právny poriadok Slovenskej republiky však obsahuje právnu úpravu procesného a inštitucionálneho rámca, využitím ktorého bolo možné a stále je možné v rámci pôsobnosti súdnej moci dosiahnuť zmenu súdnych rozhodnutí o štátom uplatňovanom nároku na vrátenie neoprávnenej štátnej.

Z ústavného hľadiska tak nerešpektovanie požiadavky na generalitu právnej normy (normatívneho právneho aktu) prerastá do porušenia ústavného princípu deľby moci a dostáva sa do nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy.

38. V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 30d zákona o štátnej pomoci s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 1, 4 a 5, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy, s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a s čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť, a to pre absenciu príčinnej súvislosti medzi obsahom napadnutej právnej úpravy a namietanými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

39. K namietanému nesúladu § 30 ods. 3 v časti „.... to neplatí, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.“ Exekučného poriadku s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Ustanovenie § 30 ods. 3 Exekučného poriadku znie:

„(3) Len čo sa exekútor dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to bezodkladne súdu. Do rozhodnutia podľa odseku 7 môže exekútor v konaní robiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad; to neplatí, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.“

40. Namietané ustanovenie Exekučného poriadku znamená, že exekútor, ktorý sám vyhlásil svoju zaujatosť, musí v exekúcii neoprávnenej štátnej pomoci od jej

príjemcu vykonávať do rozhodnutia súdu o jeho (ne)vylúčení z exekúcie všetky, nielen neodkladné úkony. Aj exekútor, ktorý bude z exekúcie vylúčený pre pomer k veci, účastníkom alebo ich zástupcom, bude musieť vykonať nezvratné úkony v exekučnom konaní, kde je vylúčené restitutio in integrum (§ 61 Exekučného poriadku).

41. Podľa § 30 ods. 7 Exekučného poriadku rozhodne súd o vylúčení exekútora do 10 dní od predloženia veci; proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 30 ods. 10 Exekučného poriadku) a na opakované námietky z toho istého dôvodu sa neprihliada (§ 30 ods. 8 Exekučného poriadku). Uvedené ustanovenia naznačujú dobu, o ktorú môže námietka zaujatosti exekútora predĺžiť konanie.

42. Zjavným účelom napadnutého ustanovenia je urýchlenie exekučného konania, čo možno považovať za legitímne. Dôvodová správa ho formuluje takto: „Predkladaný návrh odstraňuje prekážky vnútroštátneho práva brániace okamžitému a účinnému vymoženiu štátnej pomoci.“

43. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu „Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.“

44. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

45. Všetci účastníci exekučného konania vrátane povinného teda v rámci tohto konania disponujú svojmu postaveniu primeranými procesnými právami vytvárajúcimi vo svojom súhrne právo na spravodlivý proces (spravodlivé konanie) zaručené ústavou a dohovorom.

Pre povinného môže byť významné, aby vo veci nekonal proti nemu negatívne zaujatý exekútor, napr. preto, aby zvolil spôsob výkonu exekúcie, ktorý ho nadbytočne nepoškodí.

Urýchlenie exekučného konania o relatívne krátku dobu nie je dostatočným (primeraným) dôvodom na tak závažné obmedzenie práv povinného, aké umožňuje ustanovenie § 30 ods. 3 Exekučného poriadku v namietanej časti.

Označené ustanovenie Exekučného poriadku v namietanej časti preto nie je v súlade s ustanoveniami čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručujúcimi právo na spravodlivý proces ani s čl. 1 ods. 1 ústavy upravujúcimi princíp právneho štátu.

46. Navrhovateľ tvrdí, že napadnuté ustanovenie nie je v súlade so zásadou nestrannosti súdu podľa čl. 141 ods. 1 ústavy.

S touto časťou návrhu nemožno súhlasiť, pretože exekúcia spadá do rámca základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale vylúčenie odkladného účinku oznámenia exekútora o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, v časti exekučných konaní sa netýka základnej charakteristiky súdov Slovenskej republiky zakotvenej v čl. 141 ods. 1 ústavy.

47. Exekúcia zameraná na vrátenie neoprávnenej štátnej pomoci sa vždy týka majetku povinného. Ak sú v jej priebehu porušené jeho procesné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak to v konkrétnom exekučnom konaní môže znamenať i porušenie jeho hmotných práv (vlastníckeho práva) podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd už opakovane uznal existenciu minimálnych garancií procesnej povahy obsiahnutých v čl. 20 ods. 1 ústavy.

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o porušení čl. 1 dodatkového protokolu hovorí tiež o „inherent procedural requirements“ (základných procesných požiadavkách) označeného ustanovenia.

Medzi takéto garancie nepochybne patrí aj nestrannosť orgánu verejnej moci v konaní, ktoré sa týka vlastníckeho práva. Ak ustanovenie zákona upravujúceho konanie týkajúce sa vlastníckeho práva (v danom prípade napadnutá časť § 30 ods. 3 Exekučného poriadku) prikazuje, aby vo veci nad nevyhnutnú mieru konal aj zaujatý (resp. potenciálne zaujatý) orgán verejnej moci (exekútor), tak sa tým dostáva do nesúlady aj s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, ktorých súčasťou sú aj

minimálne garancie procesnej povahy vlastníckeho práva v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy upravujúcim princíp právneho štátu.

48. V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 30 ods. 3 Exekučného poriadku v napadnutej časti s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 4 a 5, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy a s čl. 13 dohovoru, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť.

49. K namietanému nesúladu § 41 ods. 4 Exekučného poriadku s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Ustanovenie § 41 ods. 4 Exekučného poriadku znie:

„(4) Na exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov sa nevzťahuje ustanovenie § 39 ods. 3, § 42 ods. 2 a 4, § 44 ods. 5, § 45 ods. 4, § 56 ods. 2 až 5, § 57 ods. 1 písm. g).“

Súvisiace ustanovenie § 39 ods. 3 Exekučného poriadku znie:

„(3) K návrhu na vykonanie exekúcie na podklade cudzieho rozhodnutia oprávnený pripojiť aj listiny uvedené v osobitnom predpise.“

Súvisiace ustanovenia § 42 ods. 2 a 4 Exekučného poriadku znejú:

„(2) Potvrdením o vykonateľnosti opatrí exekučný titul podľa § 41 ods. 2 orgán na to oprávnený. Rozhodnutia Rady, Komisie a Európskej centrálnej banky opatrí potvrdením o vykonateľnosti Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky. Rozhodnutia Súdneho dvora a Súdu prvého stupňa opatrí potvrdením o vykonateľnosti ministerstvo. Tieto orgány pri potvrdzovaní vykonateľnosti skúmajú a overujú iba pravosť rozhodnutí.

(4) Cudzí exekučný titul uznáva príslušný súd (§ 45) tak, že vydá poverenie na vykonanie exekúcie.“

Súvisiace ustanovenie § 44 ods. 5 Exekučného poriadku znie:

„(5) Ak sa navrhuje vykonanie exekúcie na podklade cudzieho rozhodnutia, súd doručí návrh na vykonanie exekúcie povinnému do vlastných rúk. Ak povinný do 15 dní od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie nepodá návrh na samostatné uznanie cudzieho rozhodnutia, súd poverí exekútora, ak sú splnené podmienky podľa odseku 2, aby vykonal exekúciu.“

Súvisiace ustanovenie § 45 ods. 4 Exekučného poriadku znie:

„(4) Ak bol súdu doručený návrh na výkon cudzieho rozhodnutia podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, súd udelí poverenie na vykonanie exekúcie z úradnej moci a určí v ňom exekútora, ktorý je poverený vykonaním exekúcie. Ustanovenie § 42 ods. 4 sa použije primerane.“

Súvisiace ustanovenia § 56 ods. 2 až 5 Exekučného poriadku znejú:

„(2) Aj bez návrhu môže súd povoliť odklad exekúcie, ak možno očakávať, že exekúcia bude zastavená (§ 57).

(3) Súd môže na návrh povinného povoliť odklad exekúcie aj vtedy, ak bolo cudzie rozhodnutie v štáte, v ktorom bolo vydané, napadnuté opravným prostriedkom, až do právoplatného rozhodnutia o opravnom prostriedku.

(4) Súd môže na návrh povinného povoliť odklad exekúcie aj vtedy, ak by neodkladná exekúcia mohla zabrániť povinnému poskytovať alebo zabezpečovať zdravotnú starostlivosť podľa osobitných predpisov. Súd rozhodne o odklade do 30 dní od podania návrhu.

(5) Do rozhodnutia súdu o odklade exekúcie môže exekútor vykonávať len úkony smerujúce k zabezpečeniu majetku povinného.“

Súvisiace ustanovenie § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku znie:

„(1) Exekúciu súd zastaví, ak ...

g) exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu

nemožno vykonať...“

50. Ustanovenie § 41 ods. 4 Exekučného poriadku vylučuje v exekučnom konaní, v ktorom sa na základe rozhodnutia Komisie vymáha neoprávnená štátna pomoc, použitie ustanovení Exekučného poriadku o výkone cudzích rozhodnutí (§ 39 ods. 3, § 42 ods. 2 a 4, § 44 ods. 5, § 45 ods. 4), ustanovení Exekučného poriadku upravujúcich odklad exekúcie (§ 56 ods. 2 až 5), ako aj ustanovenia Exekučného poriadku upravujúceho jeden z dôvodov neprípustnosti exekúcie [§ 57 ods. 1 písm. g)].

51. Rozhodnutie Komisie ako orgánu Európskej únie má na Slovensku iné postavenie ako rozhodnutia iných štátov, ktoré majú byť nútene vykonané. Exekučný poriadok síce formálne zahŕňa rozhodnutia orgánov Európskej únie vrátane Komisie medzi „cudzie rozhodnutia“, ale zaobchádza s nimi zásadne odlišne, pretože ústredný orgán štátnej správy vydávajúci potvrdenie o vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia (v prípade rozhodnutia Komisie Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky) skúma a overuje iba pravosť rozhodnutia (§ 42 ods. 2 Exekučného poriadku).

Overenie pravosti rozhodnutia je plne v rukách orgánu verejnej moci a v právnom štáte predstavuje minimálnu garanciu právnej istoty povinného i oprávneného. V praxi je realizovateľné okamžite.

Jeho vylúčenie nemôže byť v súlade s princípom právnej istoty ani s požiadavkou na zaistenie minimálnych procesných garancií ochrany vlastníckeho práva účastníkov exekučného konania v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

52. Ďalšie ustanovenia Exekučného poriadku upravujúce postup pri vydávaní potvrdenia o vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia, ktoré sa podľa § 41 ods. 4 Exekučného poriadku nevzťahujú na exekúcie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona o štátnej pomoci, nezodpovedajú povahe rozhodnutia Komisie vo veci neoprávnenej štátnej pomoci ani charakteru konania o jej vymáhaní.

53. Vylúčenie možnosti súdu povoliť bez návrhu odklad exekúcie (§ 56 ods. 2 Exekučného poriadku) a vyhlásiť exekúciu za neprípustnú pre jej nevykonateľnosť z iného dôvodu [§ 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku] pri nútenom výkone rozhodnutia Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, kde je povinným subjekt spôsobilý brániť svoje práva, taktiež nemá ústavne relevantný rozmer.

54. Ústavný súd preto po posúdení tejto časti návrhu dospel k záveru o nesúlade ustanovenia § 41 ods. 4 v časti „§ 42 ods. 2“ Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 41 ods. 4 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 4 a 5, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy, s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť.

55.K namietanému nesúladu § 44 ods. 2 v časti „ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava“ Exekučného poriadku s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku znie:

„(2) *Súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul; ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d). Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom,*

žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.“

56. Napadnuté ustanovenie vylučuje rozhodnutie Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc a na neho nadväzujúce rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky o výške neoprávnenej štátnej pomoci, ktorá má byť vrátená, a o určení jej prijímateľa z preskúmania súdom rozhodujúcim o udelení poverenia na vykonanie exekúcie.

57. Orgány Slovenskej republiky vrátane všeobecných súdov nemajú právomoc preskúmať rozhodnutia orgánov Európskej, preto je vylúčenie rozhodnutia Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc z preskúmania súdom správne. Zákonodarca však ustanovením § 26 ods. 2 druhej vety zákona o štátnej pomoci zahrnul do exekučného titulu, ktorý má byť podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vylúčený z preskúmania súdom udeľujúcim poverenie na vykonanie exekúcie, aj rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky nadväzujúce na rozhodnutie Komisie.

Vo vzťahu k týmto nadväzujúcim rozhodnutiam je v záujme právnej istoty potrebné, aby súd skúmal nie ich materiálnu správnosť, čo mohlo byť predmetom predchádzajúceho súdneho konania, ale vyjadrené slovami navrhovateľa: „... *vylučne to, 1) či bol exekučný titul vydaný orgánom na to príslušným, 2) či je formálne a materiálne vykonateľný, a 3), či sú navrhovaní oprávnení a povinný hmotnoprávne legitimovaní z exekučného titulu.*“ Súdny prieskum je zvlášť významný, keď je exekučným titulom administratívne rozhodnutie.

58. Napadnuté ustanovenie vo vzťahu k rozhodnutiam ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky podstatne znižuje úroveň súdnej ochrany účastníkov exekučného konania a zvlášť povinného, ak ide o nútené vymoženie neoprávnenej štátnej pomoci, a to v porovnaní s účastníkmi iných exekučných konaní.

Ustanovenie § 44 ods. 2 v časti „*ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava*“ Exekučného poriadku preto nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou ústavy a čl. 46 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy.

59. Keďže ústavný súd nie je pozitívnym zákonodarcom a nemôže upraviť text napadnutého predpisu, musel vysloviť protiústavnosť napadnutej časti § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, hoci sa táto týka len jeho dopadu na rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky nadväzujúcich na rozhodnutie Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, a nie na samotné rozhodnutie Komisie.

60. V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 4 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy, s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a s čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť.

61.K namietanému nesúladu § 45 ods. 2 poslednej vety Exekučného poriadku s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Ustanovenie § 45 ods. 2 Exekučného poriadku znie:

„(2) *Miestne príslušný súd je všeobecný súd povinného. Ak povinný nemá všeobecný súd v Slovenskej republike, príslušný je súd, v ktorého obvode má povinný majetok, ak je niekoľko príslušných súdov, rozhoduje súd, ktorému bola žiadosť doručená ako prvému. Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, miestne príslušný súd je Okresný súd Malacky.*“

62. Namietané ustanovenie znamená, že miestne príslušným exekučným súdom pre konania o vymoženie neoprávnenej štátnej pomoci je Okresný súd M.

Navrhovateľ presvedčivo preukázal, že v dôsledku takto určenej miestnej príslušnosti by vzhľadom na rozvrh práce označeného okresného súdu v čase podania návrhu s 99 % pravdepodobnosťou, čiže s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou, v týchto veciach konala určitá (jediná) sudkyňa.

63. Nemožno súhlasiť s navrhovateľom, že uvedené určenie miestne príslušného súdu znamená diskrimináciu prijímateľa štátnej pomoci voči orgánu verejnej moci ako jej poskytovateľovi a oprávnenému v exekučnom konaní.

V prípade, ak by zákonodarný orgán ako predstaviteľ štátnej moci (štátu) upravil zákonom kritériá výberu sudcu v súdnych konaniach, ktorých stranou je štát, spôsobom, z ktorého by nevyhnutne vyplývala konkrétna osoba sudcu, ktorý má v takýchto veciach konať, inak povedané, „*ak by štát vybral konkrétneho sudcu, pred ktorým sa chce súdiť*“, viedlo by to k porušeniu ústavou zaručenej rovnosti účastníkov konania v zmysle čl. 47 ods. 3 ústavy.

Napádané ustanovenie Exekučného poriadku však úpravu kritérií výberu sudcov konajúcich v exekučných veciach na Okresnom súde M. neobsahuje.

Tie sú obsiahnuté v rozvrhu práce označeného okresného súdu, ktorý nie je predmetom prieskumu v konaní o súlade podľa čl. 125 ústavy. Obsahom napádaného ustanovenia § 45 ods. 2 poslednej vety Exekučného poriadku je iba úprava výlučnej osobitnej miestnej príslušnosti v exekučných konaniach týkajúcich sa vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci.

Sústredenie určitej zriedka sa vyskytujúcej agendy na konkrétnom súde na základe zákona je spravidla organizačným opatrením bez ústavného rozmeru. Ide tu o otázku účelnosti, a nie ústavnosti.

Takáto úprava sa nedotýka práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) a sama osebe nespochybňuje ani nezávislosť a nestrannosť súdu či sudcu (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ani v zostávajúcej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovenia § 45 ods. 2 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 1, 4 a 5, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 142 ods. 1 ústavy, s čl. 13 dohovoru a s čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa vyhovieť. Z uvedených dôvodov ústavný súd návrhu v tejto časti nevyhovel.

64.K namietanému nesúladu § 52 ods. 1 poslednej vety, § 96 ods. 1 poslednej vety, § 107 ods. 1 poslednej vety, § 123 ods. 1 poslednej vety, § 137 ods. 1 poslednej vety a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu

Ustanovenie § 52 ods. 1 Exekučného poriadku znie:

„(1) *Exekútor poverený vykonaním exekúcie po uplynutí lehoty na vznesenie námietok proti exekúcii alebo po tom, keď sa mu doručí právoplatné rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli, vydá exekučný príkaz. Exekútor vydá exekučný príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.*“

Ustanovenie § 96 ods. 1 Exekučného poriadku znie:

„(1) *Exekútor vydá exekučný príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu v banke do 14 dní po uplynutí lehoty na vznesenie námietok proti exekúcii alebo po tom, keď mu bolo doručené rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli (§ 50). Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekútor vydá exekučný príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie.*“

Ustanovenie § 107 ods. 1 Exekučného poriadku znie:

„(1) *Exekútor vydá exekučný príkaz (príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky) po uplynutí lehoty na vznesenie námietok alebo po tom, keď mu bolo doručené rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli (§ 50). Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekútor vydá exekučný*

príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie.“

Ustanovenie § 123 ods. 1 Exekučného poriadku znie:

„(1) Exekútor vydá exekučný príkaz (príkaz na vykonanie exekúcie predajom hnutelných vecí) po uplynutí lehoty na vznesenie námietok proti exekúcii, alebo po tom, keď mu bolo doručené rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli (§ 50). Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekútor vydá exekučný príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie a doručení ho podľa § 118; ustanovenie § 122 sa použije primerane.“

Ustanovenie § 137 ods. 1 Exekučného poriadku znie:

„(1) Exekútor vydá exekučný príkaz (príkaz na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľnosti) po uplynutí lehoty na vznesenie námietok proti exekúcii alebo po tom, keď mu bolo doručené rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli (§ 50). Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekútor vydá exekučný príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie.“

Ustanovenie § 168 ods. 2 Exekučného poriadku znie:

„(2) Ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekútor vydá exekučný príkaz po doručení poverenia na vykonanie exekúcie súčasne s upovedomením o začatí exekúcie.“

65. Uvedené ustanovenia Exekučného poriadku vylučujú odkladný účinok námietok proti exekúcii, ak je exekučným titulom rozhodnutie Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc a na neho nadväzujúce rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky.

Predstavujú jadro úpravy vnesenej do Exekučného poriadku a do zákona o štátnej pomoci zákonom č. 102/2011 Z. z. v záujme rýchleho vymoženía neoprávnenej štátnej pomoci.

66. V súvislosti s posudzovaním súladu ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci už ústavný súd uviedol, že nie je v súlade s ustanoveniami ústavy a dohovoru garantujúcimi právo na súdnu ochranu a právo na ochranu vlastníctva ustanovenie právneho predpisu, ktorým sa formálne priznáva účastníkovi konania opravný prostriedok zakladajúci možnosť súdneho prieskumu v konaní, ktoré môže reálne viesť k zásahu do vlastníctva účastníka, avšak za podmienok, ktoré prakticky pozbavujú takýto opravný prostriedok reálneho efektu.

67. Ak námietky proti exekúcii nemajú odkladný účinok, tak do značnej miery nemajú význam, pretože v zákonnej lehote na rozhodnutie o nich (§ 50 ods. 2 Exekučného poriadku), ktorá je 65 dní, bude povinný pravdepodobne zbavený majetku a vzhľadom na zákaz restitutio in integrum (§ 61 Exekučného poriadku) už bude rozhodnutie súdu vyhovujúce námietkam len nevykonateľnou deklaráciou.

68. Relevantným predmetom konania o námietkach pritom nemôže byť opätovné preskúmanie samotného nároku vyplývajúceho z exekučného titulu vydaného v konaniach týkajúcich sa vrátenia neoprávnenej štátnej pomoci, iba skutočnosti týkajúce sa splnenia zákonných podmienok na výkon exekúcie.

Jedným z relevantných dôvodov námietok je i to, že povinný nie je právnym nástupcom subjektu uvedeného v exekučnom titule, čiže vzhľadom na odstránenie odkladného účinku námietok proti exekúcii sa táto môže vykonať dokonca aj voči nesprávnej osobe.

69. Exekúcia vždy znamená závažný zásah do majetkovej sféry a práv

povinného. Tejto závažnosti musia zodpovedať právne prostriedky zaručujúce jej legálnosť, medzi ktorými majú významné miesto námietky proti exekúcii.

70. Obdobne ako v prípade posudzovania súladu ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci možno konštatovať, že označené ustanovenia Exekučného poriadku sú spôsobilé zaistiť dosiahnutie zákonodarcom proklamovaného záujmu na urýchlení procesu vymáhania neoprávnenej štátnej pomoci, a preto vyhovujú požiadavke vhodnosti.

Legitímny cieľ napadnutej právnej úpravy však možno dosiahnuť aj miernejšími prostriedkami zachovávajúcimi reálny význam námietok proti exekúcii.

71. Nie je úlohou ústavného súdu formulovať ústavne konformné riešenie, ale v danom prípade sa ako jedna z možností ponúka podstatné skrátenie lehôt, a to zvlášť lehoty súdu ako orgánu verejnej moci, na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii. Ide o zriedkavý typ konania sústredený na jedinom súde.

Napríklad, vo veci registrácie kandidátnych listín pre voľby súdy rozhodujú do troch (§ 250zb ods. 3 OSP) alebo do piatich (§ 250za ods. 3 OSP) dní.

72. Rovnako ako v prípade ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci môže zákonodarcu zväziť možnosť vylúčenia automatického odkladného účinku námietok, avšak za súčasného priznania možnosti exekučného súdu priznať na základe návrhu povinného takýto odkladný účinok ad hoc, ak po zvážení konkrétnych okolností prípadu s náležitým zreteľom na záujmy vyplývajúce z práva Európskej únie dospeje k záveru o hrozbe obzvlášť závažnej ujmy bezprostredne hroziacej povinnému v dôsledku nezákonného vykonania exekúcie.

73. Zjavná možnosť iných, miernejších prostriedkov dosiahnutia legitímneho cieľa sledovaného napadnutou právnou úpravou znamená, že táto nie je primeraná (nerešpektuje princíp proporcionality) s ohľadom na kritérium nevyhnutnosti, a tým sa dostáva do nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy (právny štát).

74. Ústavný súd už vyslovil, že *„Zmyslom procesných garancií vyplývajúcich z ustanovení čl. 47 ods. 3... ústavy a z čl. 6 dohovoru je zabezpečiť, aby bola účastníkovi konania, na ktoré sa tieto garancie vzťahujú, poskytnutá zo strany príslušného orgánu verejnej moci rozumná a dostatočná možnosť uplatniť svoj vplyv na priebeh a výsledok konania využitím svojich procesných práv za podmienok, ktoré ho nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhým účastníkom konania.“*

Zásada rovnosti účastníkov konania má v exekučnom konaní, ktorého zmyslom je spravidla vymoženie judikovaného práva, špecifickú podobu. Povinný však ani tu nie je bezprávnym objektom výkonu verejnej moci a právne prostriedky, ktoré mu zákon poskytuje, mu majú zabezpečiť síce obmedzený, ale reálny vplyv na priebeh konania.

Absolútne zbavenie námietok proti exekúcii odkladného účinku ich zbavuje reálneho významu, lebo ani prípadný úspech povinného spočívajúci vo vyhovení námietkam proti exekúcii nemá vplyv na exekúciu, ktorá už môže byť skončená.

75. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 52 ods. 1 poslednej vety v spojení s § 96 ods. 1 poslednou vetou, § 107 ods. 1 poslednou vetou, § 123 ods. 1 poslednou vetou, § 137 ods. 1 poslednou vetou a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

76. V ostatnej časti, pokiaľ ide o navrhované vyslovenie nesúladu ustanovení § 52 ods. 1 poslednej vety v spojení s § 96 ods. 1 poslednou vetou, § 107 ods. 1 poslednou vetou, § 123 ods. 1 poslednou vetou, § 137 ods. 1 poslednou vetou a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 4 a 5, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ktoré navrhovateľ označil v petite svojho návrhu, ústavný súd nezistil relevantné dôvody na to, aby bolo možné návrhu navrhovateľa

vyhovieť.

77. Ústavný súd si je vedomý, že v exekučnom konaní ide o vymożenie nezákonnej štátnej pomoci, čiže o vymożenie majetku, o ktorom bolo právoplatne vyslovené, že bol nadobudnutý nezákonne (čl. 20 ods. 5 ústavy). Napadnuté ustanovenia vo svojom súhrne však podstatne znižujú úroveň právnej ochrany účastníkov exekučného konania a zvlášť povinného, ak sa v ňom vymáha neoprávnená štátna pomoc.

Pritom nejde o právnu ochranu týkajúcu sa samotnej povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, ale o ochranu pred zásahom do vlastníctva povinného, resp. dotknutého subjektu nad rámec vrátenia neoprávnenej štátnej pomoci.

Tieto zásahy môžu spočívať hlavne vo vymáhaní štátnej pomoci od nesprávneho subjektu, vo vymáhaní štátnej pomoci v nesprávnej výške (§ 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci a § 50 ods. 2 Exekučného poriadku), ale aj v odobratí možnosti povinnému rozhodnúť sa, ktorou časťou svojho majetku alebo úverom splní povinnosť vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, či vo zvýšení trov exekúcie, ktoré musí povinný znášať.

Ústavný súd rozhodol tak, že ustanovenie § 26 ods. 5 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenie § 30d zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ustanovenie § 30 ods. 3 v časti „to neplatí, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenie § 41 ods. 4 v časti „§ 42 ods. 2“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenie § 44 ods. 2 v časti „ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 druhou vetou a čl. 46 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ustanovenie § 52 ods. 1 poslednej vety v spojení s ustanoveniami § 96 ods. 1 poslednej vety, § 107 ods. 1 poslednej vety, § 123 ods. 1 poslednej vety, § 137 ods. 1 poslednej vety a § 168 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vo zvyšnej časti návrhu skupiny 37 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky nevyhovuje.

**Odišné stanovisko sudcu Lajosa Mészároša
k rozhodnutiu pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky
vo veci sp. zn. PL. ÚS 115/2011**

Vzhľadom na to, že nesúhlasím s rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu vo veci č. k. PL. ÚS 115/2011-123, využívajúc právo ustanovené v § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, pripájam k tomuto nálezu svoje odlišné stanovisko.

Štýl myslenia. V právnom myslení a rozhodovacej činnosti je často veľmi náročné nájsť rovnováhu medzi na jednej strane dogmatickým (v neutrálnom zmysle) právnym myslením, vďaka ktorému máme pôdu pod nohami, a medzi schopnosťou vnímať nový a zložitý právny problém novo a neortodoxne na strane druhej.

Napriek tomu, že často vedome vieme, čo je podstatou nejakého inštitútu, do nášho praktického konania a uvažovania sa nám vkráda starší štýl myslenia, na ktorý sme boli zvyknutí. Márne si napríklad povieme, že právo na súdnu ochranu v zásade nechráni vecnú správnosť rozhodovania, ak vidíme vecne nesprávne rozhodnutie, myšlienková schéma či stereotyp, že súdy majú naprávať právne chyby, nám vnucuje pokušenie tak urobiť.

Domnievam sa, že sudcovia transformačných ústavných súdov si rovnako neľahko zvykali, že ich úlohou je chrániť jednotlivca, nie moc. Aj keď to mnohí vedome vedeli, v podvedomí sa možno tu i tam vkrádalo (v istom zmysle aj pochopiteľné, neutrálne povedané) vzrušenie z moci Leviathana.

Štýl myslenia. A keď sme si už zvykli na nový štýl myslenia, keď sa stala ochrana jednotlivca dogmatikou, príde vec, kde je všetko akosi prevrátené. Určite je postavenie štátnej moci komplikovanejšie. Jednotlivca treba chrániť pred štátnou mocou, ale štátna moc je niekedy aj nástrojom ochrany jednotlivca. V prípade poskytovania štátnej pomoci zo strany Európskej únie je všetko ešte komplikovanejšie. Jedna moc, a to moc európska, aby zachovala štyri slobody, vníma inú moc, moc národného štátu tak, že je takpovediac „pod jednou perinou“ zo súkromným prijímateľom štátnej pomoci.

Štýl myslenia. Domnievam sa, že v predmetnej veci bolo potrebné uplatniť modifikovaný štýl konštitucionalistického myslenia. Zohľadniť, že ochranu jednotlivca môže účinne zabezpečiť aj európska justícia. Prijímatelia štátnej pomoci nie sú žiadna „discret and insular minority“, ktorá je zraniteľná.

Nosnú časť nového systému vymáhania štátnej pomoci zavedenú novelizáciou zákona o štátnej pomoci (zákonom č. 102/2011 Z. z.) na základe rozhodnutia Európskej komisie (ďalej len „Komisia“) o tom, že poskytnutá štátna pomoc nie je zlučiteľná s vnútorným trhom (ďalej aj „neoprávnená štátna pomoc“), a preto má byť od jej prijemcu vymáhaná, tvorí ustanovenie § 26 zákona o štátnej pomoci.

Rozhodnutie Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci sa podľa novej právnej úpravy § 26 zákona o štátnej pomoci stáva bez ďalšieho exekučným titulom, pričom takýmto titulom sú aj prípadné rozhodnutia slovenských ústredných orgánov štátnej správy určujúce povinného, ktorý musí vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, a taktiež sumu neoprávnenej štátnej pomoci, ktorú musí povinný vrátiť.

Nová právna úprava zároveň zbavuje rozklad proti týmto rozhodnutiam slovenských orgánov štátnej správy odkladného účinku. Upravuje aj postup týchto orgánov štátnej správy, ktorý má viesť k rýchlemu vymáhaniu neoprávnenej štátnej pomoci. Súlad tohto systému vymáhania štátnej pomoci s ústavou bol napadnutý skupinou poslancov.

Napadnuté ustanovenia zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku je ale potrebné vnímať v súvislosti s konaním Komisie proti Slovenskej republike pre nesplnenie povinností vyplývajúcich zo Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva [rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 22. decembra 2010 vo veci C-507/08, Komisia proti Slovenskej republike. Zb. 2010, s. I-13489].

Pre samotné posúdenie súladu napadnutých ustanovení zákona o štátnej pomoci a Exekučného poriadku s označenými článkami ústavy je taktiež nevyhnutné zohľadniť kontext právnej úpravy vymáhania protiprávne poskytnutej štátnej pomoci, ktorý objasní účel a dôvody napadnutej právnej úpravy.

Ochrana hospodárskej súťaže (v tom najširšom slova zmysle) je prioritným záujmom a motorom európskej integrácie. Pomerne prísna úprava povinnosti vrátiť neoprávnene poskytnutú štátnu pomoc (najmä štátnu pomoc, ktorú Komisia označila ako nezlučiteľnú s vnútorným trhom) v práve Európskej únie je odôvodnená nielen neochotou prijemcu vrátiť takto poskytnutú pomoc, ale aj predpokladom neochoty členského štátu vymáhať poskytnuté zvýhodnenie. Preto európske právo v podstate ukladá členským štátom povinnosť okamžite nastoliť tzv. status quo ante.

Nemožno prehliadať skutočnosť, že rozhodnutie Komisie o vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci je dôsledkom konania, ktorým členský štát porušil svoje

povinnosti zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a preto existuje odôvodnený záujem minimalizovať jeho možnosť ingerovať a spomaliť realizáciu tohto rozhodnutia Komisie.

Uvedenému kontextu zodpovedá aj rozdelenie kompetencií medzi orgánmi Európskej únie a Slovenskej republiky. Je známou skutočnosťou, že orgány Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie nie sú oprávnené meniť alebo zrušiť rozhodnutie Komisie. Vnútroštátne sudy nie sú príslušné na posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci so spoločným trhom.

Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vyplýva, že posúdenie zlučiteľnosti opatrení alebo režimov pomoci so spoločným trhom prináleží do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná Súdny dvorom. Súdny dvor tiež rozhodol, že je vylúčené, aby príjemca štátnej pomoci, ktorá je predmetom rozhodnutia Komisie určeného samotnému členskému štátu, z ktorého pochádza príjemca tejto pomoci, ktorý určite mohol napadnúť toto rozhodnutie a ktorý nechal uplynúť záväznú lehotu stanovenú v čl. 230 ods. 5 ZES (v súčasnosti čl. 263 ZFEÚ), znovu spochybnil legalitu tohto rozhodnutia pred vnútroštátnymi súdmi v rámci žaloby podanej proti opatreniam, ktoré boli prijaté vnútroštátnymi orgánmi na vykonanie tohto rozhodnutia (napr. rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2007 vo veci C-119/05, Lucchini, [2007] Zb. s. I-06199, body 51, 52 a 55).

Ochrana príjemcov štátnej pomoci pred dôsledkami rozhodovacej činnosti Komisie je zabezpečená primárne v centralizovanej podobe – vo forme možnosti osôb dotknutých rozhodnutím Komisie napadnúť jej rozhodnutie žalobou o neplatnosť predmetného rozhodnutia pred (a iba pred) Súdny dvorom.

Z dôvodu existencie centrálnej právnej ochrany práv a záujmov dotknutých osôb nie je nevyhnutné klásť vysoké požiadavky na decentralizované mechanizmy právnej ochrany prostredníctvom súdnych orgánov jednotlivých členských štátov.

Rozhodnutia Komisie týkajúce sa štátnej pomoci sú adresované členským štátom, keďže pravidlá štátnej pomoci (čl. 107 ZFEÚ) nemajú v zásade priamy účinok a ukladajú povinnosti primárne členským štátom. Preto je pochopiteľné, že z pohľadu európskeho práva existuje záujem na tom, aby bola možnosť členského štátu obmedziť realizáciu rozhodnutia Komisie, ktorým sa tomuto členskému štátu ukladá povinnosť vymôcť (jemu pričítateľnú) neoprávnenú štátnu pomoc, minimalizovaná.

Európske právo tak ukladá povinnosť, aby realizácia rozhodnutí Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci nastúpila okamžite a automaticky so špecifickými výnimkami [pozri nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie čl. 93 ZES v platnom znení; ďalej len „nariadenie č. 659/1999“].

Nepochybne je pre povinného vždy šetrnejší odklad výkonu určitého rozhodnutia ako jeho automatický výkon, rovnako je odklad vykonateľnosti menej šetrný ako predbežná vykonateľnosť určitého rozhodnutia. Táto skutočnosť ale sama osebe nemá znamenať, že vnútroštátne regulačné opatrenia, ktoré boli prijaté práve v záujme zabezpečiť efektívny a okamžitý výkon rozhodnutí o vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci (a k splneniu si záväzkov vyplývajúcich Slovenskej republike z členstva v Európskej únii) museli zabezpečiť čo najšetrnejší výkon tohto rozhodnutia.

Nesúhlasím s rozhodnutím väčšiny, ktorou sa návrhu poslancov v časti vyhovel, a to najmä pokiaľ ide o posúdenie súladu nasledovných ustanovení s ústavou:

Absencia odkladného účinku rozkladu proti rozhodnutiu ústredných orgánov štátnej správy o vymáhaní štátnej pomoci (§ 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci).

Podstata napadnutého ustanovenia § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci spočíva vo vylúčení odkladného účinku rozkladu proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy o vymáhaní protiprávne poskytnutej pomoci v zmysle § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci. Vydanie rozhodnutí ústredných orgánov štátnej správy podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci pritom prichádza do úvahy práve v prípadoch, ak z rozhodnutia Komisie nevyplýva výška neoprávnenej štátnej pomoci alebo označenie osoby, ktorej sa taká neoprávnená štátna pomoc poskytla. Ide predovšetkým o prípady, ak Komisia prijme rozhodnutie o vymáhaní týkajúce sa schém pomoci a nie je schopná označiť v samotnom rozhodnutí všetky subjekty, ktoré dostali neoprávnenú poskytnutú a nezlučiteľnú pomoc (k tomu bližšie pozri bod 35 Oznamenia Komisie 2007/C 272/05 z 15. novembra 2007).

Podľa môjho názoru je odopretie odkladného účinku rozkladu proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy primeraným opatrením.

Existencia predbežnej vykonateľnosti určitého rozhodnutia ako taká nie je per se ústavné nekonformná a môže byť podľa môjho názoru odôvodnená. V prípade rozhodnutia ústredného orgánu podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci pôjde o skutočne výnimočné prípady, keď nebude Komisia spôsobilá určiť príjemcov štátnej pomoci.

Je pritom nepochybné, že ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky sa budú musieť riadiť zásadami vyplývajúcimi z judikatúry Súdneho dvora (napríklad vo vzťahu k identifikácii príjemcu štátnej pomoci v prípade prevodu jeho majetkových účastí alebo v prípade prevodu jeho podniku) a rozsah ich diskrecie, a teda aj úloha pri vydávaní rozhodnutí o vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci v zmysle § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci budú obmedzené.

Pri schémach štátnej pomoci sa navyše žiada zohľadniť osobitný postup, ktorým Komisia posudzuje schému v zásade s účinkami do budúca (čl. 17 a nasl. Nariadenia č. 659/1999), ako aj to, že rozhodnutie o vymáhaní konkrétneho podporného opatrenia bude vydávané na individualizovanej báze (porovnaj odkazovaciu normu v čl. 19 ods. 2 nariadenia č. 659/1999).

Nepochybne mal zákonodarca možnosti vytvoriť pre príjemcu šetrnejší mechanizmus vymáhania štátnej pomoci, napríklad povoliť odklad vykonateľnosti rozhodnutia podľa § 26 ods. 4 zákona o štátnej pomoci ad hoc na základe žiadosti adresáta a závažnosti dôvodov uvedených v podanom rozklade a takáto úprava by za určitých, pomerne prísnych podmienok (medzi ktoré patrí aj súlad takého opatrenia s posúdením potreby odloženia vykonateľnosti rozhodnutia Komisie centrálnymi súdnymi orgánmi Európskej únie) mohla byť považovaná aj za súladnú s európskym právom, nie však ako jediná nevyhnutne možná.

Pri posudzovaní alternatívnych možností, ktoré sú voči príjemcovi šetrnejšie, je potrebné zohľadniť už uvedené kontexty právnej úpravy a najmä to, že jej cieľom nie je iba vymoženie neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci ako také, ale práve také jej vymoženie, ktoré je okamžité a efektívne, a to v záujme čo najrýchlejšieho odňatia hospodárskeho prospechu a znovunastolenie neskresleného stavu hospodárskej súťaže, na ktorej majú záujem aj ostatní súťažitelia, ktorých môže neoprávnene poskytnutá štátna pomoc existenčne ohroziť.

Predbežná vykonateľnosť rozhodnutia ústredného orgánu štátnej správy o vymáhaní štátnej pomoci v zmysle § 26 ods. 5 zákona o štátnej pomoci podľa môjho názoru spĺňa podmienky primeraného opatrenia a je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Navyše, pochybenia pri postupe ústredných orgánov štátnej správy by mali byť kompenzované prípadným nárokom na náhradu škody voči štátu, pričom konkurzné riziko povinného subjektu sa v tomto prípade limitne blíži k nule.

Retroaktivita a nedostatok generality napadnutej úpravy (§ 30d zákona o štátnej pomoci)

Prechodné ustanovenie § 30d zákona o štátnej pomoci týkajúce sa právnej úpravy zavedenej zákonom č. 102/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2011 znie: „Ak na základe rozhodnutia Komisie o neoprávnenej štátnej pomoci vydaného do 31. mája 2011 nebola takáto neoprávnená štátna pomoc úplne alebo čiastočne vymožená, na jej vymáhanie sa použijú ustanovenia predpisu účinného od 1. júna 2011.“

Aj pri rozhodovaní o súlade uvedeného ustanovenia s čl. 1 ods. 1 ústavy je potrebné vnímať kontext právnej úpravy, najmä del'bu kompetencií medzi orgánmi Slovenskej republiky a Európskej únie. Ani prípadné rozhodnutie súdu s vnútroštátnymi účinkami res iudicata o tom, že by neoprávnená štátna pomoc nemala byť vymáhaná, nie je z pohľadu európskeho práva dôvodom jej nevymáhania.

Preto aj v prípade, ak by sa napadnuté ustanovenie § 30d v spojení s § 26 zákona o štátnej pomoci vzťahovalo aj na právoplatne rozhodnutú vec, mali by sa účinky takejto „rozhodnutej veci“ posudzovať s ohľadom na uvedené rozhodnutie Súdneho dvora. Miera vplyvu napadnutého ustanovenia na už vzniknuté právne situácie, aj vzhľadom na procesnoprávnu charakteristiku napadnutých ustanovení, ešte nenapĺňa znaky ústavné zakázanej retroaktivity.

K opačnému záveru nemali viesť ani argumenty navrhovateľov o porušení

princípu generality právnej úpravy. Akékoľvek intertemporálne ustanovenie, ktoré upravuje osud predchádzajúcich právnych stavov, je z povahy veci adresované iba obmedzenému počtu reálne už nastalých situácií. Samotná skutočnosť, že ide iba o jednu jediná situáciu, prípadne iba to, že o tejto situácii zákonodarca vie (resp. že rozsah aplikácie novej právnej úpravy zákonodarca pozná), ešte nemusí viesť k záveru o nesúlade takého intertemporálneho ustanovenia s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Po zohľadnení del'by kompetencií medzi orgánmi Slovenskej republiky a Európskej únie nie je napadnuté uznesenie v rozpore s princípom del'by moci vrátane princípu generality a pri prihladnutí na jeho procesnoprávny charakter nie je ani v rozpore so zákazom retroaktivity právnej úpravy ako súčasťou obsahu právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy.

Odkladný účinok námietky zaujatosti exekútora (§ 30 ods. 3 Exekučného poriadku), ako aj námietok proti exekúcii (§ 52 ods. 1 poslednej vety, § 96 ods. 1 poslednej vety, § 107 ods. 1 poslednej vety, § 123 ods. 1 poslednej vety, § 137 ods. 1 poslednej vety a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku)

Judikatúra Súdneho dvora mala byť dôkladnejšie zvážená aj pri posudzovaní súladu § 30 ods. 3 Exekučného poriadku v časti „(...) to neplatí ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov“ s označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

Pri posudzovaní testu primeranosti v užšom slova zmysle považujem za dôležitejší záujem na okamžitom a efektívnom výkone rozhodnutia o vrátení štátnej pomoci. Z povahy veci vyplýva, že námietku zaujatosti bude podávať spravídla sám povinný.

V podstate pri námietke zaujatosti ide o procesný úkon povinného s automatickým odkladným účinkom, hoci obmedzeným na úkony dovoľujúce odklad. Mechanizmus automatického odkladného účinku, ktorý môže byť privedený úkonom príjemcu, bol podľa môjho názoru Súdny dvorom posúdený ako odporujúci cieľom sledovaným predpismi Európskej únie v oblasti štátnej pomoci, osobitne podmienkam ustanoveným v čl. 14 ods. 3 nariadenia č. 659/1999.

Ani relatívne krátka doba ustanovená na rozhodnutie súdu o zaujatosti exekútora (v zmysle § 30 ods. 7 Exekučného poriadku 10 dní od predloženia veci) nemení nič na tomto závere, keďže jej márne uplynutie neprináša žiadny účinok na výsledok konania o námietke zaujatosti. Aj v tomto prípade je potrebné prihliadnúť na to, že záujmy poskytovateľa štátnej pomoci nemusia byť vždy v protiklade so záujmami prijímateľa na ponechaní si štátnej pomoci a kolidujúce záujmy sú skôr medzi Komisiou na jednej strane a prijímateľom na strane druhej.

Nejde preto iba o urýchlenie exekučného konania o relatívne krátka dobu, ale najmä o znemožnenie, aby procesný úkon príjemcu mohol v podstate spôsobiť automatický odkladný účinok vymáhania zvýhodnenia, čo je podľa mňa aj vzhľadom na závery rozhodovacej činnosti Súdneho dvora dostatočným (primeraným) dôvodom na určité obmedzenie práv povinného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto nie je ani v konflikte s čl. 1 ods. 1 ústavy upravujúcim princíp právneho štátu. Zároveň je dôležité pripomenúť, že ani napadnutá právna úprava neobmedzuje povinnosť exekútora postupovať neustranne, teda aj nezaujato (§ 3 Exekučného poriadku). Porušenie tejto povinnosti môže viesť napríklad aj k povinnosti nahradiť vzniknutú škodu.

Nepovažujem preto uloženie povinnosti konať exekútorovi ako orgánu verejnej moci pri vymáhaní neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci aj do času rozhodnutia o námietke zaujatosti ani za ohrozenie minimálnych procesných garancií v zmysle s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, ktorých súčasťou sú aj minimálne garancie procesnej povahy vlastníckeho práva v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy upravujúcim princíp právneho štátu.

Rovnaké argumenty sú rozhodujúce aj pri posudzovaní tej časti napadnutého ustanovenia § 52 ods. 1 poslednej vety, § 96 ods. 1 poslednej vety, § 107 ods. 1 poslednej vety, § 123 ods. 1 poslednej vety, § 137 ods. 1 poslednej vety a § 168 ods. 2 Exekučného poriadku, ktorý pri výkone rozhodnutia o vrátení neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci vylučuje odkladný účinok námietok proti exekúcii.

Prieskum exekučného titulu pri vydávaní poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 ods. 2

Exekučného poriadku)

Napadnuté ustanovenie vylučuje rozhodnutie Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc a na neho nadväzujúce rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky o výške neoprávnenej štátnej pomoci, ktorá má byť vrátená, a o určení jej prijímateľa z preskúmania súdom rozhodujúcim o udelení poverenia na vykonanie exekúcie.

Z rozdelenia kompetencií medzi orgánmi Európskej únie a orgánmi Slovenskej republiky v oblasti práva štátnej pomoci vyplýva, že orgány Slovenskej republiky vrátane všeobecných súdov nemajú právomoc preskúmať rozhodnutia orgánov Európskej únie, z čoho je pochopiteľné, že takúto právomoc nemajú ani sudy rozhodujúce o vydávaní poverenia na vykonanie exekúcie.

Takýto záver sa ale nevzťahuje nevyhnutne aj na vylúčenie preskúmania súdom udeľujúcim poverenie na vykonanie exekúcie na základe rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky nadväzujúce na rozhodnutie Komisie v zmysle § 26 ods. 2 druhej vety zákona o štátnej pomoci, ktoré má taktiež byť podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vylúčené z preskúmania súdom udeľujúcim poverenie na vykonanie exekúcie.

Podľa môjho názoru napadnutá časť ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku: „ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúmava“ umožňuje výklad v súlade s ústavou a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

Zároveň nevylučuje akýkoľvek prieskum exekučného titulu. Súd vydávajúci poverenie na vykonanie exekúcie musí skúmať, či ide o rozhodnutia vykonateľné podľa § 26 zákona o štátnej pomoci, a teda skúma v podstate aj okolnosti namietané navrhovateľom.

Ústavný súd by predpokladal potenciálnu nesprávnu aplikáciu predmetného ustanovenia exekučnými súdmi, ak by z tohto ustanovenia vyvodzoval možnosť vydať poverenie na vykonanie exekúcie na základe akéhokoľvek rozhodnutia označeného ako rozhodnutie podľa § 26 zákona o štátnej pomoci, hoci by zjavne nebolo vydané orgánom na to oprávneným, nevykazovalo znaky správneho rozhodnutia alebo inak nespĺňalo podmienky ustanovené zákonom o štátnej pomoci a správneho práva všeobecne.

Podľa môjho názoru napadnutá časť ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku iba podčiarkuje skutočnosť, že vecný prieskum rozhodnutí sa má uskutočniť v konaní na to určenom (rozklad a následné prípadné konanie v rámci správneho súdnictva), a nie v exekučnom konaní.

Vzhľadom na túto skutočnosť, vychádzajúc z prezumpcie ústavnosti právnych predpisov a z ústavnej povinnosti všetkých orgánov verejnej moci vykladať a uplatňovať zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy), prihliadajúc na zásadu zdržanlivosti ústavného súdu, považujem uvedené ustanovenia za súladné s ústavou a nesúhlasím s názorom väčšiny, že napadnuté ustanovenie podstatne znižuje úroveň súdnej ochrany účastníkov exekučného konania a zvlášť povinného, a preto nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou ústavy a čl. 46 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy ani len v časti jeho dopadu na rozhodnutia ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky nadväzujúcich na rozhodnutie Komisie o povinnosti vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, a nie na samotné rozhodnutie Komisie.

Obdobné argumenty mali zavážiť aj pri posudzovaní vylúčenia rozhodnutia Komisie, teda pri posudzovaní súladu § 41 ods. 4 Exekučného poriadku v časti „§ 42 ods. 2“ s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

Vylúčenie overovania pravosti rozhodnutia Komisie (§ 41 ods. 4 Exekučného poriadku v časti „42 ods. 2“)

Ustanovenie § 41 ods. 4 Exekučného poriadku znie: „(4)Na exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov sa nevzťahuje ustanovenie § 39 ods. 3, § 42 ods. 2 a 4, § 44 ods. 5, § 45 ods. 4, § 56 ods. 2 až 5, § 57 ods. 1 písm. g).“

Rozhodnutie Komisie ako orgánu Európskej únie má na Slovensku nepochybne odlišné postavenie ako rozhodnutia iných štátov, ktoré majú byť nútene vykonané.

	<p>Exekučný poriadok síce formálne zahŕňa rozhodnutia orgánov Európskej únie vrátane Komisie medzi „cudzie rozhodnutia“, ale zaobchádza s nimi zásadne odlišne, pretože ústredný orgán štátnej správy vydávajúci potvrdenie o vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia skúma a overuje iba pravosť rozhodnutia (§ 42 ods. 2 Exekučného poriadku).</p> <p>Napadnuté ustanovenie má podľa môjho názoru chrániť záujmy na vykonaní rozhodnutia Komisie pred možnosťou Slovenskej republiky ako členského štátu spomaliť výkon tohto rozhodnutia tým, že na jeho výkon bude požadovať akékoľvek rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy.</p> <p>Ani na tomto mieste nemožno prehliadať skutočnosť, že rozhodnutie Komisie o vymáhaní neoprávnenej štátnej pomoci je dôsledkom konania, ktorým členský štát porušil svoje povinnosti zo ZFEÚ, a preto existuje odôvodnený záujem minimalizovať jeho možnosť ingerovať a spomaliť realizáciu tohto rozhodnutia Komisie, resp. tým nepriamo zasahovať do kompetencie Komisie rozhodovať o povinnosti vrátiť štátnu pomoc.</p> <p>Vylúčenie overenia pravosti rozhodnutia Komisie tak podľa môjho názoru nekoliduje s princípom právnej istoty ani s požiadavkou na zaistenie minimálnych procesných garancií ochrany vlastníckeho práva účastníkov exekučného konania v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.</p> <p><u>Záver</u></p> <p>Som presvedčený, že rozhodnutie väčšiny malo dôkladnejšie zvážiť výsledky rozhodovacej činnosti Súdneho dvora a kontext právnej úpravy vymáhania štátnej pomoci, vyrovnávajúci potenciálne súbežné záujmy zúčastnených subjektov na nevrátení poskytnutej pomoci. Mal byť preto zvolený menej prísny postoj voči zákonodarcovi, ktorý mal nájsť vyústenie tak vo výroku, ako aj v jeho odôvodnení.</p> <p>Prijatý záver o nesúlade niektorých ustanovení zákona o štátnej pomoci vedie pritom k stavu, ktorý v prípade absencie aktivity zákonodarcu hrozí kolíziou so závermi judikatúry Súdneho dvora k zákazu automatického odkladného účinku úkonu povinného proti rozhodnutiu o vymáhaní štátnej pomoci (C-232/05 Komisia proti Francúzskej republike), ako aj k mimoriadne prísnyim požiadavkám na prípadné pripustenie predbežného opatrenia proti nariadeniu jeho vykonateľnosti (už citovaný rozsudok C-304/2009 Komisia proti Talianskej republike).</p> <p>Štýl myslenia. Napokon musím uviesť, že moje postoje nie sú postojmi vzťahu k európskemu právu, ktorý nekriticky nadbieha európskej moci zabúdajúc na vlastnú ústavnosť. Paradoxne, v predmetnej veci zabúdame na vlastnú ústavnosť práve nerealizovaním rozhodnutí Komisie, pretože ústavný súd, takpovediac „naletel“ navrhovateľom. Naš ústavný súd stále čaká na príležitosť koncepcne (štýlovo) predviesť svoj vzťah k európskemu právu. Príležitosť v predmetnej veci nebola využitá. Kvôli štýlu myslenia.</p>
<p> Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd: III. ÚS 64/00, II. ÚS 501/2010, III. ÚS 153/07, PL. ÚS 16/95, PL. ÚS 25/00, PL. ÚS 37/95, ESEP: Jokela v. Fínsko, č. 28 856/95 Súdny dvor: C-119/05, Lucchini, [2007] Zb. s. I 06199, body 51, 52 a 55 z 18. júla 2007; Unión de Pequeños Agricultores/Rada, C-50/00 P, Zb. s. I-6677, body 38 a 40; Komisia/Francúzsko, C-232/05, Zb. s. I-10071, bod 57</p>

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.